

FLORENTIN SMARANDACHE

Întreabă-mă, să te-ntreb

FLORENTIN SMARANDACHE

*Întreabă-mă,
să te-ntreb*

Coperta: OLIMPIU ELI PETRE

Consilier editorial: MIHAIL I. VLAD

Tehnoredactare computerizată: FLORIN NIȚULESCU

Acest volum reproduce textele din volumul „*Interviuri cu Florentin Smarandache*”, de **Veronica Balaj** și **Mihail I. Vlad** (Editura Macarie Târgoviște, 1998

© Editura Macarie Târgoviște

ISBN: 973-9372-64-3

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

SMARANDACHE, FLORENTIN

Întrebă-mă să te întreb / Florentin Smarandache. -

Târgoviște: Editura Macarie, 1999

60 p.; 21 cm. - (Colecția Diaspora românească)

ISBN 973-9372-64-3

51(498) Smarandache, F.

929 Smarandache, F.

FLORENTIN SMARANDACHE

*Întreabă-mă,
să te-ntreb*

Editura *MACARIE*

Târgoviște, 1999

NOTA EDITORULUI

Universul Florentin Smarandache

După apariția primelor numere ale revistei „*Târgoviștean*”, în 1990, am primit mai multe scrisori din diferite colțuri ale lumii.

Printre cei care mi-au scris se numără și poeta **Teresinka Pereira**, din Bluffton – Ohio (S.U.A.), originară din Brazilia. Prin intermediul ei, am primit și scrisori semnate de **Florentin Smarandache**, stabilit atunci în Arizona (S.U.A.). Mi-a trimis manuscrisul volumului de versuri „*Există împotriva mea!*”, care a apărut în 1994, cu ilustrații semnate de regretata artistă **Mira-Dumitra Iordache**.

Despre volum, poetul **Gheorghe Tomozei** (trecut și el în lumea umbrelor!) scria: „... e la fel de nedumerit ca noi toți de Funcția Poeziei, acum când se crapă de Mileniul Trei, totuși o slujește cu învrăjbită patimă, producând pentru cultura românilor un nume rezonabil”.

Tot la Editura Macarie, în 1996, îi va apărea volumul „*Emigrant la infinit – versuri americane*”. Poetul **Cezar Ivănescu** scria despre volum, printre altele: „... arta pe care o practică, o ars combinatoria prodigioasă, îi va aduce într-o zi recunoașterea unanimă pe care o merită”.

În 1998, am realizat împreună cu scriitoarea **Veronica Balaj** cartea de interviuri cu **Florentin Smarandache**. În interviul realizat de mine, **Florentin Smarandache** mărturisea, cu amărăciune, privind direcțiile spre care se îndreaptă cultura, dar mai ales literatura română: „*Deocamdată, în această perioadă istorică, Vestul este idealul nostru. Numai că, până acum, s-a-nprumutat de-acolo mai mult răul decât binele*”.

Florentin Smarandache este un matematician cunoscut printr-o serie de noțiuni de Teoria Numerelor care-i poartă numele: *funcțiile Smarandache, secvențele de tip Smarandache, algoritmi Smarandache*.

Prietenul nostru s-a remarcat și în alte domenii, de exemplu *clasa de paradoxuri semantice Smarandache*, iar ca aplicație practică și... nostimă, să citez deviza mișcării sale paradoxiste: **TOTUL E POSIBIL, DECI ȘI IMPOSIBILUL!**

A publicat romane, jurnale, iar teatrul său umple săli în toată lumea...
Își traduce singur cărțile în limbile engleză și franceză.

Volumul de interviuri „*Întrecă-mă, să te-ntréb*” adaugă noi „piese” la „*Interviuri cu Florentin Smarandache*”, realizate de **Veronica Balaj** și **Mihail I. Vlad** (Editura Macarie, 1998).

Florentin Smarandache se autodefinește: *un emigrant la infinit!*

MIHAIL I. VLAD

„EMIGRANTUL POARTĂ ȚARA ÎN SUFLET“...

**Interviu: Veronica Balaj – Florentin
Smarandache**
(Radio Timișoara, noiembrie 1993)

V.B.: — Structura dv. este... bipolară, sau, exactitatea matematicii se întâlnește ca la Ion Barbu cu limepezimea înaltă a poeziei?

F.S.: — Din păcate... da! Uneori simt că mă pierd creând în direcții diferite, simt că mă rup în două și nu ajung la nici un capăt. Dar nu pot să abandonez pe moment nici una! Fără să mai pun în balanță că existența mi-o asigur din... computere! Aș zice „arta computerelor”: fiindcă începe să mă atragă să mă ajute în redactarea lucrărilor literare sau științifice, stocarea, actualizarea lor... Ba mai mult în... creația poetică! Pur și simplu nu vreau să-l urmez pe Ion Barbu – deși toată lumea este tentată să facă această comparație datorită formației (și informației) mele profesionale. O serie de non-poeme sau apoeme am, și compun încă, asistat de această mașină electronică care-mi devine indispensabilă. Am sărit peste câteva etape în evoluția unui om de litere: de la scrisul olograf, direct la ordinator!... adică: niciodată n-am posedat o mașină de dactilografiat (pare ciudat pentru un literat!... manuscrisele fiindu-mi bătute de unchiul meu, ori de secretare), și nici vreun Word Processor. Ca un aborigen de la comuna primitivă, sărind peste sclavagism și feudalism, în era cibernetică occidentală!

Așadar... alerg pe trei drumuri... probabil de unul singur! Și asta cu atât mai rău, deoarece în societatea modernă – și mă uit la americani – fiecare se perfecționează într-un domeniu strict (din cauza concurenței și-a exploziei de informații căreia nu-i mai faci față!). Îmi trece prin minte un aforism cu humor al lui Octavian

Paler: „Specialitatea înseamnă să cunoști din ce în ce mai mult despre din ce în ce mai puțin, până ajungi să știi totul... despre nimic!”.

V.B.: — Ați rămas un scriitor român indiferent de limbile în care ați publicat?

F.S.: — Dacă nici Eliade n-a scris în franceză sau engleză – cu excepția lucrărilor științifice, la care contează mai mult ideile/noțiunile transmise și mai puțin stilistica –, ce rost ar avea să m-apuc eu? Concurând cu, vorba 'ceea, băștinașii! Am încercat traduceri între cele trei limbi – mai degrabă pentru deprinderea idiomurilor de care m-am izbit: fie lucrând în Maroc, la un liceu ca profesor cooperant, fie prin exil în America.

Desigur, mai ușor este să te exprimi în limba maternă: de aceea îmi țin jurnalul în românește, singura creație pe care mai sunt în stare s-o continui... Emigrantul poartă cu sine țara în suflet.

Nu mi-a fost, totuși, dificil să fac experimente paradoxiste în franceză și engleză, mai ales în poezie. Îmi place să mă joc cu literele, câteodată, ca un copil în țărână! De la caligramele lui Appolinaire, dadaismul lui Tzara, absurdul lui Ionesco, până la concretismul brazilian (Augusto de Campos și grupul Noigandres). Mă atrage avangarda literară fiindcă nu-s în stare să creez nimic clasic! Pe urmă: în general, caut diferența specifică în artă de la un creator la altul, de la un gen literar la altul – pentru încălcarea tuturor frontierelor.

Lucrările de cercetare matematică, așa cum s-a-ncetățenit în lumea științifică, le public normal în engleză.

V.B.: — Să facem cunoștință cu omul original de aici, de la noi... Smarandache, Florentin:

S-a născut la 10 decembrie 1954, în Bălcești, județul Vâlcea, din părinții Gheorghe și Maria (Mitroescu) Smarandache. Urmează școala generală în comuna natală, apoi Lieul Pedagogic din Craiova (1969-1972) și Rm. Vâlcea (1972-1974) obținând diploma de învățător. Ca elev, se evidențiază la olimpiadele școlare de matematică, obținând premii la fazele locale și naționale. În perioada 1974-1975 efectuează stagiul militar cu

termen redus (9 luni) în Medgidia. Student la Universitatea din Craiova. Facultatea de Științe. Secția Informatică (1975-1979), o absolvă șef de promoție, primind recomandare de la Consiliul Profesorat al Universității să lucreze în învățământul superior. Participă la Olimpiada Studențească „Traian Lalescu” (Cluj-Napoca, 1977), la diverse sesiuni științifice pentru studenți (Craiova, Iași, 1978-1979), și în cadrul cercurilor științifice universitare (conducător, Alexandru Dincă). Își începe colaborarea cu probleme propuse, note și articole la „Gazeta Matematică” și alte reviste românești. Repartizat la Întreprinderea de Utilaj Greu din Craiova, ca analist-programator (1979-1981), trece în învățământ ca profesor de matematică la Liceul „Petrache Poenaru” din Bălcești (1981-1982), după aceea profesor cooperant în Maroc predând matematicile în franceză la Lycee Sidi El Hassan Lyoussi din Sefrou (1982-1984), la contact cu matematicieni și scriitori din perimetrul francofon (Francois Le Lionais, Eugen Ionesco, Alain Bosquait, Tzvetan Todorov, Grupul de literatură experimentală „Oulipo” din Paris etc.).

Revenit în țară, este profesor la Colegiul „N. Bălcescu” din Craiova (1984-1985), având printre elevi pe Mirel Mocanu, Mugurel Barcău, evidențiați la olimpiadele internaționale de matematică, și la Școala Generală din Dragotești, Dolj (1985-1986). I se refuză dreptul de a participa la Congresul Internațional al Matematicienilor din Berkeley, California, 1986, iar Inspectoratul Școlar Județean, pe motive politice, nu-i mai acordă post (septembrie 1986 - martie 1988), trăind din meditații particulare de matematică. Din nou profesor la Școala Generală Nr. 32 Craiova, până în toamna anului 1988, când obține un pașaport de turist pentru Bulgaria. De aici se imbarcă ilegal pe un vapor ajungând în Turcia, unde cere azil politic. Petrece un an și șapte luni (9 septembrie 1988 - 23 martie 1990) în lagărele turcești din Istanbul și Ankara, efectuând munci necalificate pentru a supraviețui.

Emigrant în Statele Unite, lucrează din iulie 1990 ca inginer la corporația de computere Honeywell din Phoenix, Arizona. Din

primăvara lui 1991 se înscrie la doctorat în Teoria Numerelor, la Arizona State University, Tempe, sub îndrumarea profesorului Andrew Brenner din Anglia.

Smarandache rămâne cunoscut în Teoria Analitică a Numerelor prin noțiunea care-i poartă numele.

Funcția Smarandache: $S(n) =$ cel mai mic întreg astfel, încât, $(S(n))!$ se divide cu n . (Vezi recenzia lui **Constantin Conduneanu** în „*Libertas Mathematica*”. Texas, State University, Arlington, Vol. 9, 1989, p. 175; articolele semnate de cunoscutul scientist englez Mike Mudge despre „*The Smarandache Function*” în „*Personal Computer World*”. Londra, iulie, 1992, p. 420, respectiv, februarie 1993, p. 403; nota „*Smarandache Function featured*”, de Debra Austin, în „*Honeywell Pride*”, Phoenix, Arizona, Year 6, No. 10, iunie 22, 1993, p. 8 etc.).

Prof. dr. V. Seleacu și lect. dr. C. Dumitrescu, de la Universitatea din Craiova, împreună cu studenții, au format un colectiv de cercetare privind proprietățile acestei funcții.

Florentin Smarandache a colaborat la peste 40 periodice științifice românești și străine („*Analele Universității Timișoara*”, „*Buletinul Universității Brașov*”, „*Buletinul Știință și Tehnică al Institutului Politehnic Timișoara*”, „*Știință și tehnică*”, „*Revue Roumaine de Linguistique*”, „*Matematikai Lapok*”, „*American Mathematical Monthly*”, „*Mathematics Magazine*”, „*College Mathematical Journal*”, „*The Fibonacci Quarterly*”, „*Nieuw Archief voor Wiskunde*”, „*Intelligenccer*”, „*World Federation Newsletter*”, „*Gaceta Matematica*” etc). Este recenzat la „*Zentralblatt für Mathematik*” (Germania) în Teoria Numerelor, și editor asociat la revista „*Octogon*” (Brașov). A publicat peste 40 articole și note matematice, și 4 culegeri de matematică: „*Problems avec et sans... problems!*”, Somipress, Fer. Maroc, 1983; „*Generalisations et Generalites*”, Ed. Nouwelle, Fes, 1984; „*Integers Algorithms to solve linear Equantions and Sysrems*”, Casablanca, 1984; „*Only Problems, not Solutions!*”, Xiquan Publ. Hs., Phoenix, 1991. Este membru la Societatea de Științe Matematice (București) din 1980.

Mathematical Association of America din 1983 și American Mathematical Society din 1992.

S-a manifestat și-n literatură inițiind **Mișcarea Literară Paradoxistă** prin anii '80 ca un protest împotriva totalitarismului :

A scrie literatura fără să scrii literatura de foc (!) pagini goale, desene, ciorne, semne arbitrare, picturi... până la poezia generalizată în spații n-dimensionale sau de-a dreptul științifice (Banach, Lobachevsky, Riemann etc.)... de exemplu, un poem poate fi: un obiect, o ființă, un fenomen, o stare, o idee – inteligibil într-un limbaj universal!

Astfel a creat:

„Le sens du non-sens”, Ed. Artistiques, Fes, 1983; *„Antichambres/Antipoesies/Bizarreries”*, Ed. Inter-Noreal, Caen, France, 1989; *„NonPoems”*, Phoenix, 1990. *„Le Paradoxisme: un nouveau mouvement littéraire”*, Bergerac, 1992; un roman intitulat în mod paradoxist *„NonRoman”*, Ed. Aius, Craiova, 1993, o trilogie teatrală *„Metalstorie”*, Ed. Doris, București, 1993, pe lângă altele. Din 1985 ține un jurnal (din timpul dictaturii, din lagăr, din exil).

În domeniul literelor a colaborat la peste 70 periodice românești și străine (*„Luceafărul”* – debutând sub semnul lui Geo Dumitrescu prin 1980, *„Orizont”*, *„Haiku”*, *„Lumea Liberă”*, *„Ramuri”*, *„Rebus”*, *„The Owen Wister”*, *„Tempus Fugit”*, *„ppHOO”*, *„La Licorne”*, *„International Poetry”* etc.), și a publicat 16 volume, printre care: *„Legi de compoziție internă. Poeme cu... probleme.”*, Fes, 1984; *„Clopotul Tăcerii”* (versuri haiku), București, 1993. Și-a tradus o parte din lucrări în franceză și engleză (*„Sans moi, que deviendrait la poésie?”*, Editions de la Tombee, Quebec, 1993; *„Dark Snow”*, Erhus Univ. Press, Chicago, 1992 etc.), altele i-au fost tălmăcite în spaniolă, portugheză și italiană. A fost inclus în 17 antologii românești (*„Umbra Libelulei”*, editor Florin Vasiliu, 1993), franceze (*„Les Poetes et l’Amerique”*, Grassin, Paris, 1991), italiene (*„Goccia di Luna”*, editor Marisa Borrini, Bastremoli, 1993), americane (*„Peceptions”*, Vol. 1 & 2, editor Richard Bearse, New York,

1991), indiene („*World Poetry*”, editor Krishna Srinivas, Madras, 1992) etc. Membru al mai multor organizaţii literare: Societatea Română de Haiku, Modern Languages Association (U.S.A.), World Academy of Arts and Culture, International Poets Academy (India), Academie Francophone (Franţa), World Poetry Research Institute (Republica Coreeană) etc. (Am citit din bibliografia autorului în Enciclopedia „*Români în ştiinţa şi cultura din Occident*”, aflată în curs de apariţie la Editura Academiei Româno-Americane din California).

F.S.: — Vă mulţumesc pentru această detaliată şi, totuşi, succintă prezentare!

VS: — Litera scrisă, cuvântul stilizat artistic e semnifică pentru dv.? E ceva vital? Nevoia de a scrie, vreau să spun.

F.S.: — Am considerat scrisul ca pe o metodă psihoterapeutică – şi astfel s-au născut jurnalele: din timpul dictaturii, din lagăr (intitulat *Fugit...*, care trebuie să apară la sfârşitul acestui an, la Bucureşti), şi din exilul american: o descărcare a sufletului de toată durerea şi anxietăţile care-l bântuie. Mă mir cum foaia de hârtie poate să suporte atâtea! – zic cu autoironie!

Am considerat scrisul ca pe un joc înalt, artistic, inventiv, neconformist – şi astfel s-a născut paradoxismul.

V.B.: — Coordonatele altor literaturi pe care le-aţi cunoscut în comparaţie cu literatura română... Ce şanse avem să fim ceva, ceva mai cunoscuţi măcar acum în secolul vitezei informaţiilor?

F.S.: — Odată cu deschiderea României spre lume cresc şansele ca literatura noastră să pătrundă în afară. Participări cât mai multe la colocvii, seminarii, congrese, conferinţe, expoziţii, manifestări artistice... Mă gândesc la succesele recente peste hotare ale Teatrului Naţional din Craiova cu piesa „*Titus Andronicus*”, în regia lui Silviu Purcărete. Apoi traduceri, traduceri, traduceri... buna distribuire a cărţii... În SUA există butada: *să ştii să te vinzi pe tine însuşi, să ştii să-ţi faci reclamă...*

După revoluţie s-au deschis centre culturale româneşti în străinătate: la Paris, la New York. Sper să urmeze şi în alte metropole: Tokio, Madrid etc.

V.B.: — Literatura română, acolo, se pare că nu se prea... vede.
F.S.: — Există un mic interes al americanilor pentru literatură și artă, în general. Acestea mai rezistă prin medii academice: universități, colegii și organizații ori asociații „nonprofit”.

Am găsit prin unele biblioteci americane, în special, volume de versuri traduse din poeți români contemporani. Mai puțin sau deloc sunt cunoscuți prozatorii, dramaturgii și criticii literari – probabil din cauză că tipărirea unui roman, de pildă, costă mai scump.

Există și cărți în chiar limba română prin bibliotecile din SUA! Însăși Library of Congress din Washington D.C. deține o frumoasă colecție.

Eu am donat o serie de reviste, broșuri, tomuri, cărți, casete, video-casete, manuscrise etc. românești, ori cu subiect românesc, la Arizona State University, formând o colecție specială. Au fost cazuri când studenți din Departamentul de Educație (viitori învățători sau profesori de școală elementară), având ca temă de seminar „*România*”, s-au documentat de-acolo. Se pune accent pe multiculturalism într-un continent ca acesta, unde ia naștere o nouă cultură dintr-un mozaic de culturi!

Comunitatea românească din Arizona este mai puțin numeroasă și de dată recentă – comparată cu cele din Detroit, New York, ori Los Angeles.

Căutăm și noi să reprezentăm țara de baștină cât mai bine, fiindcă despre România se știe doar că este țara lui... Dracula!... Omul de rând așa gândește.

V.B.: — Cum se poate edita o carte în America? La noi costă imens!

F.S.: — Americanii apreciază cărțile care te-nvață să faci ceva, s-aplice în practică... „*how to books*” le numesc ei. Ce se vinde pe piață contează: oroare, mister, aventuri, sex, parapsihologie... Există scriitori milionari, de pildă Steven King, ori șomeri. Foarte rar și greu se poate trăi din scris! În general, mulți practică o muncă, și-n timpul liber creează. Mai ființează unele fundații care acordă premii, excursii de documentare. Însă, procentul, celor care

beneficiază, este mic, și de durată scurtă. Nu trebuie să te aștepti la vreun profit material, de pildă, la apariția unui volum de versuri. Cu foarte mici excepții.

Pentru publicarea unei cărți în America, se recurge la agenți literari, care sondează editurile susceptibile de-a fi interesate în subiectul tratat de autor, negociază prețul etc. Bineînțeles, o parte din câștig și-l însușesc ei. Dar, în primul rând, trebuie să găsești un astfel de agent, fiindcă nici aceștia nu se bagă una-două pentru orice lucrare, ci examinează manuscrisul, iar majoritatea n-o fac pe gratis! Desigur, autorul poate investiga și pe cont propriu: are nevoie, însă, de timpul, banii și informațiile necesare.

V.B.: — Și-acum, despre *Paradoxism*: intenții, arie de interes, reușite, perspective.

F.S.: — Voi căuta să fiu concret și cât mai diversificat. De aceea, prin citate, voi lăsa o gamă întreagă de scriitori, din cele patru colțuri ale globului, să-și expună opiniile pro și contra paradoxismului. Ca într-un florilegiu de idei.

Însă, mai întâi o mică introducere:

Mișcarea literară paroxistă s-a născut din refuzul de a crea într-o societate ermetică unde până și simțurile erau controlate. Deci, a scrie fără a scrie... a face literatură fără literatură...

În final, M.L.P. a generalizat noțiunea de literatură, incluzând în sfera acesteia elemente diametral opuse. De pildă, la *Festivalul Internațional de Poezie* (Bergerac, Franța, 13-14 iunie 1992), am vorbit despre poezia tridimensională, astfel: „*O poezie propriu-zisă reprezintă un poem, o rachetă luându-și zborul reprezintă un poem... un trecător pe stradă reprezintă un poem ajungându-se până la poezia n-dimensională (folosindu-ne de forma abstractă a matematicii), poezii în spații Banach, poezii în spațiul Riemann...*”.

Contrar celorlalte avangarde, paradoxismul nu neagă curentelee – școlile – operele anterioare, ci le extinde spre infinit! Literatura obiect – preluată întocmai din natură, nealterată.

În SUA editez revista „*The Paradoxist Literary Movement Journal*” (multilingvă), la care vă invit să colaborați (dacă vă face

plăcere!). S-a publicat volumul eseu (dens, documentat, punând punctul pe i): „*Mișcarea Literară Paradoxistă*”, de C.M. Popa, din Craiova, o „*Anthology of the Paradoxist Literary Movement*” (de Jean-Michel Levenard, Ion Rotaru, Arnold Skemer): comentarii în limba franceză, română, engleză, spaniolă, portugheză, italiană... cambodgiană, chineză privind paradoxismul.

Are adepți în vreo 20 de țări, sau mai bine. Corespondența poștală mă sufocă, mă sleiește de puteri. Nu mai am timp și de altceva. Sunt prins până peste cap în acest paradoxism, și nu pot (din păcate oare?) completa prea mult jurnalul. Doar vagi impresii, nimicuri în ultimul timp. Sunt și derutat. În ce direcție s-o apuc?

În 1993 mi-a apărut primul roman intitulat în mod paradoxist *non-roman* (!) și primul volum de piese de teatru „*Metaistorie*” (trilogie: „*Formarea Omului Nou*” (!), „*O lume întoarsă pe dos*” și „*Patria de Animale*”). Tratează tema totalitarismului. Au fost compuse în perioada dictaturii... cu frica în sân de-a nu fi descoperite... Le-am ascuns înainte de-a evada, în podul casei de la Bălcești (un exemplu), și-n... vie! (îngropat un alt exemplar, pus într-o cutie de fier, lângă un piersic)...

Încercasem să scot peste graniță niște lucrări printr-un verișor marinăr pe Dunăre, dar băiatul de teamă (cred că făcuse pe el!) o ars o parte. Sute de pagini de manuscrise am pierdut, altele mi-au fost confiscate de Securitate, bănuiesc, (fiindcă trei plicuri mari groase expediate recomandat din Craiova, la începutul lui septembrie 1988, către Chantal Signoret în Franța, traducătoarea volumului meu de poeme „*Formule pentru spirit*”... n-au ajuns la destinație! Păstrez și acum chitanțele de la poștă!)... (Extrase din interviul cu Emilian Mirea, publicate parțial în „*Baricada*” din 20 aprilie 1993).

Să dau cuvântul acum lui Ion Pachia Tatomirescu, care analizează primul volum de poeme paradoxiste: „*Le sens du non-sens*” (*Sensul nonsensului*), pe care-l publicam în 1983, „*Editions Artistiques*”, Fes, Maroc, 1983. Pe atunci semnam Ovidiu Florentin – de rușine că, profesor de matematică fiind,

scriam poezii (!). Cronica lui se intitula „*Ochi de bronz*”.

* O terţă persoană să citească următoarele comentarii:

„*Lui Ovidiu Florentin i se potriveşte de minune aforismul lui Carl Sandburg, din care se deduce că poetul este «un animal marin care trăieşte pe uscat şi ar vrea să zboare».* În sinuoasele cântări ale teritoriului poetic, Ovidiu Florentin descoperă «sensul nonsensului». Criticul literar K. Raiss observă că *Les sens du non-sens «au-dela de sa qualite de port-parole du paradoxisme este un manifeste de l'anti-litterature»*” (K. Raiss, „*O. Florentin: écrivez vos paradoxes!*”, dans *L'Opinion*, Rabat, Maroc, 2 mars 1984, p. 6).

Eugen Ionesco găseşte manuscrisul plachetei „*Très intéressant*”. Solomon Marcus relevă că „*Într-o formă mai generală, paradoxul este rezultatul suprapunerii, confuziei sau identificării a două planuri distincte ale realităţii, ale limbajului, ale gândirii sau ale comportamentului. Tipic în această privinţă este identificarea limbajului obiect cu metalimbajul*”.

Cercetările actuale privind paradoxul şi gândirea contemporană (Solomon Marcus, „*Paradoxul*”, Bucureşti, Ed. Albatros, 1984, p. 6) nu i-au fost străine lui Ovidiu Florentin, ci, dimpotrivă, ele l-au determinat să pună în fruntea plachetei în discuţie un interesant „*«Manifeste non-conformiste», pour un nouveau mouvement littéraire: le paradoxisme*”. Dar paradoxismul lui Ovidiu Florentin vizează sfera cotidianului, a realităţii imediate, fiind mai înrudit cu literatura absurdului, cu literatura dadaistă; sunetul şi spiritul manifestului lui Ovidiu Florentin vizează sfera cotidianului, a realităţii imediate, fiind mai înrudit cu literatura absurdului, cu literatura dadaistă”:sunetul şi spiritul manifestului lui Ovidiu Florentin pare a descinde mai degrabă, din acel „*Mouvement Dada*”, al cărui protagonist european a fost Tristan Tzara: eforturile poetului sporesc parcă nodul gordian al orizonturilor: programul său priveşte, firesc, aşa-zisa periferie a paradoxismului, exprimarea în „*propoziţii naive, cotidiene a «contradicţiilor dure*”, a „*antitezelor*””: totodată, se-ncearcă felul acesta de

paradoxism în perimetrul «expresiilor figurate interpretate ca proprii», al «jocurilor de cuvinte», mai precis, al calambururilor, al polisemantismului oximoronizat și, în ultimă instanță, intuind adâncinii paradoxiste în proverbe, propune «parodii ale proverbelor». Se deduce ușor din «*Le sens du non-sens*» efortul lui Ovidiu Florentin de a se alia literaturii avangardiste și celei a absurdului, îndeosebi prin frecventarea unor «pattern»-uri incontestabile: Tristan Tzara, Urmuz, Adrian Maniu, Jacques Prevert, Eugene Ionesco ș.a. Ovidiu Florentin, butaforizându-se clownerizându-se, dadaizându-se, cu o sete copilărească de joc (Brâncuși zicea într-un celebru aforism: „*Quand nous ne sommes plus enfants, nous sommes déjà morts*”), nu de puține ori reușește „să fărâmice” receptorul: „*Pays-Bas. Haut des coeurs! Laissez la guerre/en paix*”. („*Le tout pour rien*”); „*Pierre apporte sa pisse a l'édifice*” („*Un affreux beau-pere*”); „*La police est en train de voler en helicoptere*” („*A l'ordre du jour desordia*”); „*Je n'ai pas desoin de faire/ mes desoins*” („*Théâtre en paradoxe*”); „...*Lucien est dans le/ costume D'Adam*” („*Des articulation du langage articule*”); „*Pour chauffer un vierge il/ allume le feu*” („*Force de la faiblesse*”); „*Serguei est gaugher mais il part/du pied droit*” («*Contradictions non-contractoires*»)”.

• Poetul Constantin Dincă, din Râmnicu Vâlcea:

„Să scrii despre Paradoxism înseamnă să stai cu capul în jos și cu mintea despletită. Paradoxul căutat.

Dar paradoxismul este ceva normal. Dacă suntem puțin atenți la viața noastră, vedem că este compusă în paradoxuri. Paradoxismul aerisește. Ne spune că există și altceva. Că există totuși o ieșire, o eliberare. Cred că este bine ca paradoxismul să elibereze tensiunea unui text, nu să creeze tensiuni.

«Mișcarea Paradoxistă» dovedește că există o mișcare paradoxală, dar nu există paradox. Adică eu spun unui prieten – fie și din mine – că în curbă nu este bine să te autodepășești, iar el îmi răspunde că din contră în acel loc este necesar să te autodepășești. Paradox și tensiune. Apoi te întrebi: care paradox? care tensiune?

Paradoxismul există dincolo de înţelegere sau neînţelegere (şi dincolo de maşina de scris). Unii spun că nu există.

Eu spun că ideea de «paradoxism» se întâlneşte cu principiul artei pentru artă. Dar nu la nivelul catalogat de clasici. Suntem într-un secol al tehnicii, şi tehnica scriiturii nu putea rămâne în afară. Problemele sufletului contemporan, contorsiunile, angoasele – dar şi bucuriile lui.

Paradoxismul fiinţează în măsura în care nu e altă posibilitate. Paradoxul gratuit este gratuit. Nu cunoaştem paradox imponderabil. Ar fi artă pentru artă golită de artă.

Poetul îşi pune costumul cel mai bun, haină impecabilă, cravată în ton, pantalonii la dungă – şi se aşază la masa de scris. Dar poetul este desculţ şi prin casă nu are duşunea, ci pământ. El trebuie să ţină contactul direct cu natura, să aibă rădăcini...

(Această fotografie este trucată în scop didactic)“.

Iar acum, nişte poeme matematice paradoxiste:

a) Marian a plecat cu bicicleta la prietenul său. Roata din faţă a bicicletei a parcurs 100 m, şi roata din spate 100 m.

Câţi metri a parcurs bicicleta în total?

Sau:

b) Dintr-o bucată de plastilină, un copil modelează un iepure. Apoi, nemulţumit de felul cum arată iepuraşul, îl „strică”, şi face din aceeaşi plastilină un elefant.

Greutatea mai mare o are iepuraşul sau elefantul?

• Geo Vasile, redactor cultural la Baricada:

„(...) eram paradoxist fără să ştiu (!).

Mărturisesc că de *Mișcarea Literară Paradoxistă* sau, pe scurt, *Paradoxismul*, n-am auzit decât în urma primirii la redacție a unor materiale semnate de Florentin Smarandache, în prezent rezident permanent în SUA.

Surpriza a fost amplificată de faptul că același colet, expediat

din Arizona, conținea câteva diplome, prin care eu, alături de alți colegi de redacție, eram declarați membri de onoare ai pomenitei mișcări. Ne-am bucurat în primul rând că Baricada a pătruns atât de repede, mesajul ei politic și cultural reușind să convingă pe corespondentul nostru român să-și dezvăluie nesuferința aproape organică față de totalitarismul comunist, identitatea pluridisciplinară și vocația paradoxului ca mod de a rezista împotriva absurdului monstruos.

(...) Mult mai provocatoare se arată a fi activitatea sa literară, începută în România în 1980, derivată, se pare, din matematică.

Dar Florin Smarandache, în calitate de cititor al platformei-program *Paradoxismul*, o mișcare literară al cărei președinte și slujitor îi este, a devenit membru al multor academii, societăți, asociații, ligi, uniuni și fundații de poezie și creație din India, S.U.A., Anglia, Franța, România.

Esențial pentru Florentin Smarandache este încrederea sa nețărnută în propria expresie, fie ea jurnal, letterism, grafism, eboșe, document, non-roman sau poezie. Energia sa creatoare, aproape renesantistă, se consumă pe cele mai labile zone, minate sau bătătorite stilistic, important este ca oximoronul, diatriba, tandreșea, sfidarea, non-sensul, paradoxul provocator și plurilingvismul să funcționeze. Pentru Florentin Smarandache nu există tabuuri, ci doar libertatea celor mai izbitoare asociații de cuvinte căzute din abolitul turn Babel. Poetul nu ocolește nici locurile comune, nici stările magmatice, nici variațiunile (neocapte) pe aceeași temă, conștient că mulțimea scurtcircuitelor nu poate să producă măcar o singură carte de poezie, între Gellu Naum și optzeciști.

Un lux și-o voluptate fără calm, o cultură poetică vastisimă, iată tot atâtea argumente ce-i îngăduiește lui Florentin Smarandache să pozeze în exorcist al însăși ideii de literatură, într-un blând inchiizitor ce parodiază însăși reputația paradoxului ca relație între text, cititor și autor.

Ironie, până la paroxism, paradoxal până la silogism, iconoclast până la delicioase jocuri anagramatice. Florentin Smarandache este un computer-land al himerelor salvate”.

• Florentin Vasiliu, din București (despre autor):

„A întemeiat un curent literar nou: «Mișcarea Paradoxistă» (vezi volumul «Le Paradoxisme: un nouveau mouvement littéraire», Phoenix – USA / Bergerac – Franța, Xiquan Publishing House, 1992), ce are numeroși adepți, poeți și scriitori, unii de marcă, de pe toate meridianele (vezi coperta a IV-a din lucrare). Formula acestei mișcări este de tip neoavangardist, ce experimentează forme poetice nonconformiste, negatoare, «non-poeme» din care a publicat și câteva volume în limbile franceză și engleză”.

• Criticul Constantin I. Popa, din Craiova, referindu-se la stilul de viață al autorului:

„Paradoxul existenței sale atinge absurdul!”.

• Corneliu Florea, din Canada, redactor al *„Jurnalului liber”*:

„Considerându-se un «cetățean al lumii», lui Florentin Smarandache i se potrivește de minune Mișcarea Paradoxistică pe care o cultivă, fiindcă la o asemenea lume plină de paradoxuri ceva mai potrivit nici nu se putea!”

Eu mă simt îndreptățit să sper că Florentin Smarandache pe lângă paradoxism, nu-și va uita limba și vatra oltenească, se va ruga și le va apăra în lume”.

Anti-eroul nonromanului este botezat **Hon Hyn**, ideologia sa dictatorială se numește fonfoism, țara peste care domnește poartă numele de **Wodania**. În ciuda rezonanței asiatice, nu este greu de ghicit împotriva cărui „conducător” și „comandant suprem”, „ctitor al fonfoismului”, își descarcă mânia justițiară și muniția verbală autorul. Citind acest eșafodaj întemeiat din aproape toate genurile literare cunoscute, acest discurs polimorf al scriitorului, înțelegem că o doctrină totalitară nu poate fi demodată, ultragiată și neutralizată în toate pluriile ei, decât la modul homeopatic, adică

adoptând instrumente de expresie „totalitare”. Împotriva unui monstru nu se poate lupta decât deghizat în propriul lui echipament. Scriitura „totală” a lui Florentin Smarandache izbutește astfel să fie antitotalitară, non-romanul său încorporând antidotul la care se referea Octavian Paler în „*Caminante*”, „...pentru a-și combate frica, omul trebuie să înceapă prin a mărturisi...”. Carte a tuturor și a nimănui, acest aide-memoire al traversării infernului, acest cocteil de stiluri ale anatemei anticomuniste, cuprinzându-l bineînțeles și pe cel incendiar, este administrat după umoarea autorului foarte diversă, dar, în general, neagră. Un jurnal ce debutează epic ca în „*Toamna Patriarhului*” de Garcia Marquez, trecând de la fabulos la sarcasm. Demonul omniprezent al jocurilor lingvistice, uneori hazardate și juvenile, îl face pe autor să rateze rescrierea capodoperei celebrului columbian. Fidel, însă, non-romanului său, Florentin Smarandache adoptă un fel de dicteu, abolind punctuația ca și Joyce, să zicem: demersul său investigativ și inventiv ridică vâlul ce oblitera o realitate incredibilă acum: fonfoismul reușise să declanșeze un război intern al tuturor împotriva tuturor. Pe acest fond de conflict perpetuu, de amenințare și suspiciune pretutindena și biunivocă, milioane de români puteau fi victime sigure și comode ale dopajului, fonfoism, ale propagandei național-comuniste, ale xenofobiei ca doctrină de stat, Abulici, supuși dictatorului și ai clanului, înregimentați în lungile cozi ale foamei, frigului și fricii, deveniseră în scurt timp membrii ideali ai „fermei animalelor”, căci „*patria are nevoie de idiști și tâmpiți, alienați mintali și alți fii minunați, animați de a muri pentru neam și țară*” (p. 20). Ravagiile fonfoismului se derulează la neverosimile dimensiuni ale genocidului: aberația politicii demografice, alimentația „rațională”, culpabilizarea și sufocarea oricărei personalități ce ar fi îndrăznit să-și impună propria gândire sau creativitate, prigonirea intelectualității. Întreaga tragedie era subtil ascunsă, singura carte de vizită a țării ce circula fiind a lui Hon Hyn, împreună cu zecile de volume ale Operei de două parale, conform căreia România se afla încă de pe timpul lui Burebista pe „*drumul*

construirii socialismului multilateral dezvoltat”. Fundalul poleit idilic şi mioritic, festivităţile găunoase la care copiii erau „educaţi” să prosterneze în faţa „părinţilor naţiunii”, pe versurile poezilor de curte, presa oficială menită să facă non-stop apologia „bărbatului de stat” şi a „realizărilor”, totul era ticluit să ascundă blestemul şi tragedia ce se abătuseră asupra conştiinţelor. Realitatea devenise „o irealitate sumbră”. Totul friza absurdul şi ospiciul ce funcţionau ca un perpetuum mobile ale falimentului tuturor reperelor. Absurdul se autogenera, umanismul însemnând „dragostea faţă de animale”, iar cutremurul din 1977 „un vibrant omagiu adus conducătorului iubit”. Non-romanul lui Florentin Smarandache are anvergura unui *j'accuse* fără restricţii de abordare sau limbaj. O carte în care fonfoismul este încolţit din toate părţile şi cu toate mijloacele de expresie, de la cele ştiinţifice până la cele ale deriziei şi blasfemiei. Hon Hyn fiind încoronat cu laurii de violator al istoriei unei naţiuni. Demolarea a sute de locaşe de cult, spre a-şi exercita propriul cult inclusiv megalomania urbanistică, autoproclamarea ca descălecător de ţară şi unic depozitar al panteonului naţional. Hon Hyn atinge recordul batjocurii faţă de un neam, dar şi al patologiei totalitare. Imensa parodie ce s-a jucat în România este dejucată de Florentin Smarandache cu o exasperantă răbdare analitică, asemănătoare stării de implozie. În recurentul, totalul, febrilul denunţ oferit descifrăm imensa suferinţă în captivitate a milioane de victime ale fonfoismului. Un imens gulag fără speranţă, căci Hyn decretase „*instituţionalizarea Apocalipsului ca formă de guvernare*”. „*Non-roman*” este cea mai incisivă carte ce s-a scris vreodată împotriva tiraniei totalitare, împotriva celei mai distructive şi groteşti utopii. Un pamflet baroc (nu scutit de imperfecţiuni, gratuităţi, redundanţă, cădere în inventariere, de truisme), dar de o necruţătoare virulenţă, cu adresă directă, în ciuda parabolei cusute cu aţă albă. O carte care, dacă prin absurd, ar fi fost depistată sau publicată în timpul „*tovarăşului*”, autorul ar fi fost omorât de-a binelea. Florentin Smarandache, scriind această carte în anii '80, când se afla încă în ţară, nu făcea altceva decât să-şi completeze datele personale pe un

tipizat de condamnare la moarte, de amenințarea căreia n-a scăpat încă. Hon Hyn mai are urmași și discipoli în România și în lume.

• Din nou Geo Vasile:

Inchizitorul angelic

„Cel mai recent volum publicat de Florentin Smarandache cuprinde trei piese, ce se adaugă la masivul dosar al autorului – victimă și acuzator deopotrivă – al totalitarismului: *Formarea omului nou*, *O lume întoarsă pe dos*, *Patria de animale*. Dacă în *«Jurnalul de emigrant»* al tânărului nostru scriitor, rezident din 1990 în Phoenix (Arizona), tipărit de editura craioveană AJUS, America este numită ca într-un jeu de massacre paradoxal *«paradisul diavolului»*, cele trei piese au ambiția *«revanșei»* totale împotriva unui sistem diabolic de îndobitocire, îndobitocire și tortură morală de care tocmai a/am scăpat.

«Formarea omului nou» are loc, evident, într-un sanatoriu, o stație-pilot condusă de Doctor și Asistent, unde este adus personajul Bonifacio; incomod din punct de vedere social, deci, vinovat, adică deosebit de sănătos și normal într-o comunitate de abrutizați pe calea făuririi omului nou, Bonifacio își dă seama că experimentul Doctorului, fostul său prieten, nu se deosebește de inițiativele fasciste sau securiste de manipulare.

Spălarea creierului, abolirea rațiunii și a realului, a trecutului, a memoriei, a numelui și chiar a sexului. Toți pacienții se numesc Gheorghe și sunt programați să *«trăiască»* 50 de ani, atât cât pot lucra. Omul nou este sfârșitul ciclului de evoluție biologică, timpul însuși impietrest, devenind *«un calm delirant»*. Dictatura necesară și nesfârșită nu mai generează surprize sau revolte; dresajul a fost atât de calificat și eficient, încât omul nou nu mai are ce face cu propria sa libertate. Cât de actual ni se pare acest subtil paradox al lui Florentin Smarandache, omul și intelectualul ce au refuzat organic să devină Omul-masă, un număr într-o societate artificială, în care *«haosul înfloarește în interiorul ordinii pietrificate»*. Bonifacio, acest alter-ego al autorului îl acuză pe

Doctor de genocid moral. Exercițiile de supunere, până la depersonalizare, făceau parte din nesfârșitul rețetar al mutilării sufletului. Nu interesa nivelul de trai al indivizilor, ci nivelul de moarte prin inoculare ideologică. Omul nou trebuia să fie o arătare tipizată, maimuță repetând demențial cuvintele perfuzate.

Farsa imensă, de la cea populară până la înscenările macabre de avangardă, arde ca un foc exterminator cea mai sinistă utopie experimentată „pe suflet deschis”.

Cuvintele înseși par a fi vlăguite prin supralicitare. Florentin Smarandache pare să-și fi epuizat rolul de angelic atotinventiv *Inchizitor al Absurdului*.

Între timp însă... („*Baricada*”, București, 19 octombrie 1993, anul IV, nr. 42 (197), p. 25).

• Romancierul Marian Barbu, din Craiova:

„*«Antologia paradoxistă» rămâne o uriașă depozitie despre o mișcare contradictorie, înnoitoare și plină de originalitate. Cu atât mai mult, cu cât mai toate limbile globului au sennenele transcrise în paginile ei.*

Eforturile dv. de-a lungul anilor de a străluci într-o idee, mi-aduc aminte de tenacitatea benedictinilor ale căror cunoștințe trebuiau să rodească, indiferent de intemperiiile sociale sau de receptare. Apoi, înfiorătoarea așezare pe teme, capitole, autori, tectonice pagini – chiar dacă nu este așa? – calculatorul va fost tovarăș de drum!”.

• Ion Rotaru:

„Este un poet – binecunoscut acum și ca prozator – nu numai la noi (cu deosebire la Craiova), dar în timpul din urmă și în... America și Europa Occidentală (Franța, Anglia, Germania, Italia) unde a izbutit să-și afle grupuri de aderenți la așa-numită Mișcare Paradoxistă. (v. Volumul «Le Paradoxisme: un nouveau mouvement littéraire», Phoenix – USA, Bergerac-France, Xiquan Publishing House, 1992) pe care însuși a întemeiat-o. Este un... neoavangardist ce-și propune să experimenteze formule poetice

dintre cele mai insolite, mai nonconformiste, în acord (sau în dezacord!) cu mentalitatea contemporană de la noi și din alte părți. Însuși a publicat în limbile română, franceză și engleză un bun număr de culegeri de «poeme» și «nonpoeme» prin care s-a impus în unele grupuri de cititori din Europa și America”.

Apropo de eseuri «*A history of the paradoxism*» – pe care autorul l-a prezentat în turneul său brazilian din iunie 1993, invitat de scriitori și universități din țara lui Pele”.

• Constantin M. Popa:

„Deși făcându-i «istoria» îi pregătește înhumarea (o avangardă, fie ea și post modernă, odată istoricizată devine un «nonsens»), paradoxismul, se pare, devine pandemic”.

Reacții din străinătate

• Poetul Pradip Choudhuri din Calcutta, India: „*Intrigatoare și interesantă fiecare pagină din această anti-carte, mi-aduc aminte acele zile arzătoare ale anilor '60 când noi inițiam în India Mișcarea Generației Flămânde.*

Din nou, după atâția ani, sunt emoționat să-mi văd numele ca membru al Asociației Mișcării Literare Paradoxiste (...).

Mare, covârșitor acest răspuns de oriunde, înconjoară globul!

Vive le Mouvement!”. (Scrisoare către autor în engleză... și franceză!)

• Poetul Skanda Prasad, președintele grupului literar *Chetana*, din Mangalore, India:

„Pe când unele din ideile dv. par bune, eu vă sugerez să modificați noțiunea de «*paradoxism*» cu altceva, de preferință evaluând noile versuri. Ați putea să numiți de exemplu: *Noul Val Literar* sau *Noua Mișcare Raționalistă*. Și atunci, ați putea face parte din orice mișcare.

Este necesar ca liderii în poezie de oriunde să-și împărtășească opiniile, să facă schimb. Propagarea nepoemelor sau nonpoemelor

nu sună frumos. Nu știu dacă dv. cunoașteți cumva *Mișcarea Olimpoetică* promovată de Victor Ourin, care locuiește în New York.

• Scriitorul James R. Lucas, din Las Vegas, Nevada:

„V-am găsit în *Literary Market Place* și sunt curios să aflu: ce este *Mișcarea Literară Paradoxistă*?”.

• Christoph Hollender, din Dusseldorf, Germania:

„*Mișcarea Literară Paradoxistă* îmi pare o manifestare neuzuală și foarte interesantă relatând părerile subiective și artistice ale scriitorului.

Ca un școlar în literatură, deseori eu încerc «să interpretez neinterpretabilul», după cum ne sfătuji în finele manifestului”.

• Helle Busacco, scriitoare din Florența, Italia:

„Jeri, cu o prietenă, am recitit «*Le Paradoxisme: un nouveau mouvement littéraire*», care ne-a amuzat foarte, foarte mult”.

• Maria do Carmo Gaspar de Oliveria, poetă din Rio de Janeiro, Brazilia:

„Am revăzut aproape în întregime tonusul «*The Paradoxist Movement*», pe care-l consider destul de interesant deoarece viața noastră, a tuturor, e un paradox.

Ca să vorbesc de țara mea, Brazilia, destul de paradoxală.

Cartea mea, «*Fin do mundo ou Fin do Seculo*», este paradoxistă. Paginile 19, 20 și 21 din volumul meu «*Esparas*» are o poezie care aduce, un pic, a paradoxism”.

• Michéle de Laplante, editoare și poetă din Montreal, Canada:

„Suntem tentați să credem că această antologie exprimă, prin vocea diverșilor critici, în esență «un nou fel de literatură». Este o constatare certă, zice Gokman, «contra comercializării artei».

Printre altele, «imposibilitatea devenită posibilă» detectează absurditatea totalitarismului sub toate aspectele sale.

«A fi emigrant e un scandal», spune un autor al acestei

antologii înăbușite.

A fugi din cauza asfixiei libertății de expresie abolește inițiativa, activează suferința și creează o revoltă fundamentală.

Paradoxismul prezent este marca dureroasă a exilului poetului non-sensului...".

• Paul Courget, poet și eseist din Bordeaux, Franța:

„Alături de poeme *«angajate»*, găsim grafo-poeme, super-poeme, poeme desenate, poeme-ciornă, poeme fără poeme și, o ce minunat! poeme traduse în franceză în *«piricosanoglais»* de către autor!

Aceste truvalii moderniste pentru amatori avertizați de fiecare dată nu le lipsește mult să ne lase cu gura câscată, în special acelea, aparent fără text, fie ale autorului însuși, fie traduse din sanscrită (!), maleză (!), celtă (!) sau chiar... din nimic (care este, nu ne îndoim, o nouă limbă!) au caracterul plăcut, în loc să ne transforme în adepți, să ne facă să reflectăm asupra unor misterioase taine într-un fel de dadaism depășit, sau mai mult, ceea ce este bine pentru intelectuali, să ne surprindă distrându-ne".

• Jacqueline Delpy, editoarea revistei „*Art et Poesie de Touraine*” din Franța, îl numește pe autor “nonconformist absolut” și se întreabă „Până unde poate merge revolta” autorului în poezie și-n viață?

• Revista britanică „*New Hope International Review*”, vol. 16, nr. 6, pe anul acesta, referindu-se la eseul despre paradoxism al lui C.M. Popa, conchide:

„Cartea pune o problemă. Coordonatele ei trasează o perioadă de la Urmuz și Viena (1920-1930) oprindu-se la Florentin Smarandache, care pare vârful Mișcării Literare Paradoxiste. Există clar un efort de a găsi un punct comun între acești scriitori comuni.

Autorul notează cum Florentin *«consideră că în spațiul poemului poate intra orice»* și poetul crează poeniul *«Versuri*

negre», care este o pagină neagră. Interesant, dar literatura s-a pierdut.

Un real paradox este că același poet produce un fel de design ca o cruce având cuvântul România în mijloc. Minunat, dar unde e literatura?».

V.B.: — Drumul dv. literar...

F.S.: — Drumul meu literar a fost anevoios, târziu, cu obstacole și indivizi care s-au pus de-a latul numai să nu public, să nu merg la congrese (mă refer la obstrucția care am „beneficiat” în perioada dictaturii). La început semnam cu pseudonim Ovidiu Florentin, iar câteva din primele poeme mi-au apărut și în revista timișoreană „Orizont” prin anii ‘80, iar o recenzie privind studiul lui Constantin M. Popa, „Mișcarea Literară Paradoxistă” care se referea și la volumul meu de nonpoeme a fost inserată în „Renașterea bănațeană” anul trecut.

V.B.: — Vă rog, un gând pentru Timișoara!

F.S.: — La Timișoara am prieteni și colaboratori mai vechi: Ion Pachia Tatomirescu, Rodica Berariu Drăghicescu și, de ce nu... Veronica Balaj?! Iar pe linie matematică: Titu Andreescu – în prezent fiind profesor la Chicago, Dorel Mihet.... cărora le transmit mesaj transoceanic prin intermediul postului de radio local.

Orașul revoluției, Timișoara, îmi amintește de jurnalul dv. din 16-22 decembrie 1989, pe care ați avut amabilitatea să mi-l expediați în Statele Unite, și l-am citit pe nerăsuflate, revoluție care m-a prins în Turcia – în lagărul de refugiați politici din Ankara -, ascultând cu urechea lipită de aparat ce se întâmpla în citadela de la Bega, strânși ciorchine... Apoi au încins o horă românii de la hotel Menecse, crezusem că Ceaușescu e nemuritor, e lipit de scaunul prezidențial – așa înțepenise vremea! Mai târziu aveam s-aud că mulți timișoreni sărutau pământul de fericire – nu le venea să creadă ochilor că s-a înfăptuit minunea și tiranul a căzut!!

„... S-A-MPRUMUTAT DE-ACOLO MAI MULT RĂUL DECÂT BINELE“

**Interviu: Mihail I. Vlad -
Florentin Smarandache
Februarie 1996, Târgoviște-Tucson**

M.I.V.: — Cum se simte un scriitor de limbă română în această țară a libertății depline, SUA?

F.S.: — Un scriitor de limbă română, scufundat într-un ocean anglofon, se pierde... (Excepțiile confirmă regula!).

Încearcă să-și traducă opera, s-o difuzeze... Dar nici în America mai mult de 2-3% din literați nu pot trăi din pana lor. Toruși, pentru mine scrisul rămâne un hobby, și înfrunt orice risc sau deriziune.

Ne amăgim, aș putea spune, colaborând la reviste și antologii românofone din exil, cu audiență mică. Mai schimbăm cărți între noi, și-n special epistole, iar după '89 ne îndreptăm tot mai des privirea către cititorii din țară.

M.I.V.: — Cum se receptează opera scriitorului Florentin Smarandache pe bătrânul continent, atunci când se cunoaște că autorul trăiește în SUA?

F.S.: — Dacă vă referiți, în speță, la România – cu oarecare interes. Acum românii deschid ochii și către literatura exilului, s-a terminat cu cenzura – slavă Domnului!

Desigur, că, fiind peste mări și țări, contactele sunt mai tardive. Personal, eu am abonamente, sau îmi trimit din țară prietenii: „*Poesis*“, „*Literatorul*“, „*România liberă*“, „*Vatra*“, „*Dacia literară*“, „*Ramuri*“, „*Steaua*“, „*Arca*“, „*Târgoviștea*“,.. Încerc să nu fac nici un caz de culorile lor politice, doar arta, cultura în adevăratul sens preocupându-mă.

Privind alte țări din bătrânul continent: mi-am făcut relații și colaborez mai ales în Franța, Belgia, apoi Anglia, și câțiva poeți

din Italia care m-au și tradus.

Din America, devenită actualmente un fel de centru al lumii, am luat contacte cu diverși scriitori de pe toate contingentele (în special prin **Mișcarea Literară Paradoxistă**, la care au aderat mulți: din Nepal, Sri Lanka, Benin, Japonia etc., ca să dau exemple mai exotice – nemaivorbind de Occident).

M.I.V.: — Cum privesc scriitorii de limbă română dezastrul culturii în țara lor de baștină?

F.S.: — Economia „de piață” începe să funcționeze și-n cultură, nu-i de mirare! Scriitorii de limbă română sunt preocupați, în principal, de existența lor zilnică – și vă asigur că nu e chiar așa simplu nici pe-aici, cum credeți dv.! În primul rând mă-ndoiesc că vreunul rezistă „din scris”, neavând o altă îndeletnicire practică, din care să câștige bani.

Este adevărat că unii stau pe Walfare (ajutor social), mai ales prin New York, și mai colaborează la ziare de exil pentru sume derizorii. „*Meseriile*” umaniste nu prea se caută...

„*Dezastrul*” de care amintiți, pentru unii nu există (mă refer la aceia care dețin și-n prezent monopol asupra editurilor și publicațiilor finanțate de stat).

M.I.V.: — Încotro credeți că se îndreaptă cultura, dar mai ales literatura română?

F.S.: — Literatura, cultura, societatea din România converg vizibil modelele occidentale: totul pentru consum și profit financiar. Deocamdată, în această perioadă istorică, Vestul este idealul nostru. Numai că, până acum, s-a-mprumutat de-acolo mai mult răul decât binele.

„POEZIA A FOST PENTRU MINE UN EXPERIMENT, UN CARTUȘ PE ȚEAVA GÂNDIRII“

**Interviu: Adrian Dinu Rachieru –
Florentin Smarandache**

— Stimate d-le Smarandache, literatura este pentru dv. un hobby? Poate fi ea doar un hobby? Și dacă nu e mai mult (ca să nu zic totul) mai are rost să încercăm marea „cu degetul“?

— La început arta (în general) a fost o retragere matematică. Nu puteam protesta împotriva totalitarismului prin cifre, ecuații și triunghiuri. Trebuia o defulare...

Scriam poeme pentru sufletul meu, atât. mă înmormântam pe mine. Dar erau prea intime, nu sufereau de nici un modernism, iar (din păcate?) acele caiete nu le-am mai găsit. Le-aș fi numit cântece simple, prozaice, de om care plânge în interior. Doar tristețea de pe față le mai trăda. O psihoterapie lirică. Să-ți expui durerea pentru a scăpa de ea. Ceea ce era adevărat, însă, recitându-le, mă încărcam dublu! (Vezi *„Formule pentru spirit“* – la Pachia, ce-a mai rămas).

Pe mine m-a afectat mult această dictatură, care m-a faultat prin interdicții, culminând cu șomajul anilor 1986-1988 dinaintea *„fugii“*.

Într-o a doua etapă, literatura s-a transformat în hobby, odată cu paradoxismul. Amuzarea de propriile neputințe (de a publica, de a merge la congres): – a face literatură fără să faci literatură (ca un mutism); – a scrie fără să scrii...

Nu-s jocuri absurde de cuvinte, cum probabil par la prima vedere. Ci metode foarte naturale, de exemplu:

- căderea unei frunze (fenomenul concret): înseamnă un poem, care nu mai are nevoie de așternere pe hârtie, de recitare – fiindcă ar fi deformat (ca de altfel orice lucru convertit) (Poem vizual: dar

nu vizualizat, deoarece nu l-am desenat, scris);

- mirosul unei păduri de brazi după ploaie (Poem olfactiv);

- zgomotul valurilor mării bătând în pietrele de pe dig (Poem auditiv).

V-ați gândit vreodată la o bandă care are înregistrate pe parcursul a 3-5 minute numai forfotele mării (fără nimic altceva) – și ascultată ca un poem? (inteligibil în toate limbile, nedeformat încă o dată prin traducere). Etc.

Acestea-s formele reduse. Pentru că:

- un meci de fotbal în care joacă Hagi, de pildă: este un poem în mai multe direcții – vizual, auditiv (duelul tribunelor) etc.

Și-atunci, mi-am zis: ce rost mai are să inventăm lucruri deja inventate? (iar Ceaușescu nu poate nici cenzura !! și nici interzice publicarea lor... fiindcă se publică ele singure!).

Într-adevăr, pentru creație îmi dau totul dar trebuie întâi să supraviețuiesc fizic – de aceea am efectuat zeci de meserii mărunte și chiar umiltoare prin lagăr și exil, pe-acasă... Ce n-aș da să dețin și eu o „funcție” culturală, adică să fiu și eu plătit pentru scrierile mele – așa cum sunt alții, chiar dacă nu li se vând cărțile (dar intră în edituri de stat).

Probabil nu mă credeți: dar eu public extrem de greu, lumea e refractară la ideile mele (am impresia), acum toți speră de la mine bani (eu fiind „*milionarul*” sărac! din America!). Cheltuiesc mai multă energie cu demersurile pentru publicat (de aici vasta-mi corespondență!) decât cu creația propriu-zisă (în ultimul timp). Aproape că-s extenuat, și câteodată... scârbit...

Mă gândesc la **Kavafis**, funcționar simplu de bancă, și **Fernando Pessoa**, cel dezechilibrat.

— Cum se simte un oltean în America?

— Ca pe o altă planetă. Pierdut în spațiu! Am emigrat la o vârstă târzie (34 ani), și se cunoaște. De fapt, consider că-s un inadaptabil incurabil! Voi ajunge vreodată în matca mea proprie? Mă îndoiesc...

— Să insistăm asupra Diasporei românești. Este ea activă, unită, eficientă? Ce s-ar putea face pentru ca unda

românismului să se fortifice? Mă gândesc chiar la un rol comparabil cu cel al maghiarimii, solidară și penetrantă. Aveți vreo idee?

— Politica și religia îi despart pe conaționali. Dar, treptat se stratifică lucrurile, oamenii devin mai moderați. Nici alte comunități nu-s unite. Din întâmplare, discutând cu greci, ruși, bulgari, iranieni, pakistanezi, am constatat același lucru: invidie, divergențe, se feresc unii de alții, familiile cum ajung în America, divorțează (ca o maladie a devenit acest fenomen printre emigranți!).

Maghiarimea este suportată financiar de la Budapesta și dirijată politic, care face propagandă pe unde poate și pe unde nu poate contra România (v. harta Transilvaniei) sunt destui români patrioți cu adevărat în exil, care au luat atitudine împotriva unor articole defăimătoare la adresa țării noastre: **Corneliu Florea** (Canada), **George Duma** (SUA), **Ioan Nicoară** (SUA) etc. Și o fac benevol, pe banii și-n timpul lor liber, în vreme ce persoane de la consulate și ambasade românești nu-și îndeplinesc misiunile.

Revenind la politică, unii-s monarhiști (manipulați de ziarele din exil), alții republicani. Și de-aici discordia. Unii-s favorabili actualului guvern, alții împotriva.

— **Când scrieți? Cum scrieți?**

— Scriu din mers. N-am timp. Ideile mari îmi vin uneori când sunt la volan, pe autostradă (Phoenix - Tucson, ori invers) – le notez pe-un caiet rezemat pe bordul mașinii... la peste 100 km/h (vorbesc serios, fiindcă străzile sunt drepte ca lumânarea în sud-vestul Americii). Acasă, după aceea, dezvolt subiectul.

Câteodată sunt ca prins în tranșă, și-atunci creez în orice condiții, și nu mai pot face nimic altceva până nu mă „eliberez” de ideea chinuitoare.

— **Să ne întoarcem la izvoare, începuturile literare. Ce v-ați propus la start?**

— Nu mi-am propus o țintă. Pur și simplu scriam fiindcă mă simțeam rău. Plângeam în sufletul meu – după repartitia universitară. Nu puteam să mă desfășor. Eram încorsetat cumva.

sufocat de atmosfera de-atunci. Foarte greu am reușit să public câte-un poem, ori vreo problemă propusă de matematică.

— Dar măștrii? Ce măștri ați avut, ce rol au jucat?

— Nu. M-au atras avangardele, mi se păreau jonglerii — întâi cea românească, evident. Apoi franțuzeasca (după trecerea prin Maroc — 2 ani ca profesor cooperant). Pe urmă m-am extins: americană, braziliană... Am luat contacte cu destui scriitori străini de pe toate continentele. Curiozitatea asupra scrierilor venite de la poli opuși, dar și a opiniilor cât mai diverse asupra operei mele (paradoxiste în special). Am făcut literatură din dispreț față de literatură — ziceam că e banală și stă la îndemâna tuturor. Chiar și a... mea (!).

— Cum era Craiova acelor ani?

— Cenușie, sobră. Pentru mine acest oraș a însemnat tristețe — începând de la liceu când stăteam închis la internat, și-apoi serviciul în contra-măsurii mele. Studenția a fost mai vioaie. Nu se vine în Oltenia, ci se pleacă de-acolo!

— L-ați cunoscut pe „craioveanul” (cu domiciliu forțat) I.D. Sârbu, un mare scriitor (recent descoperit și recuperat), ținut, însă, sub obroc. Marginalizat, curios, chiar de „cerchiști” (fostii lui colegi), redus la tăcere de autorități și ignorat de confrăți...

— Din păcate nu personal. Era încă la început cu ale scrisului, nebăgat deloc în seamă, tratat cumva ca un... mucios! „Ramuri”-le (în bătaia vântului) nu mi-au publicat nimic până hât târziu (parcă-n '87 un mic poem îngrănădit într-un colț de pagină). M-a debutat cu adevărat, însă, Geo Dumitrescu în „*Lucașărul*” și chiar „*Orizontul*” timișorean în 1980.

I.D. Sârbu era totuși un nume, deci nu îndrăzneam să-l contactez (literații, întâlniți la cenaclul lui M. Sorescu, ori în redacțiile vizitate — inclusiv la fosta numită „Casa Scânteii”, mi se păreau niște îngâmfai — bârfitori — certăreți între ei... fanfaroni!).

În Turcia, pe când eram în lagăr, l-am întâlnit pe Jacques Courriol, fratele lui Jean-Loius Courriol, profesor la Universitatea de Lyon III, Departamentul de Română, căsătorit cu o româncă, și traducător în limba franceză din poezi români

contemporani.

Veniseră amândoi în Craiova și apreciaseră „bogata cultură” a lui I.D. Sârbu, după câte mi-a mărturisit Jacques, și le plăcuseră baladele lui Tudor Gheorghe.

— Ce temperament aveți?

— Melancolic (de obicei)... tot mereu visez (cu ochii deschiși). Coleric (când mă enervează vreunul). Sanguină (când îmi pun ambiția să duc la bun sfârșit vreo acțiune). Flegmatic (când mă culc pe lauri, ori pe ghimpi!).

— Poezia e o salvare?

— Nu. Jurnalul intim, da – m-a salvat în timpul dictaturii, în lagăr, și-n exil încă de la alienare (și „damblagire” spirituală!). M-am confesat mie însumi, mi-am curățat și liniștit durerile psihice, le-am oblojit. Mi-am lins rănilor.

Poezia a fost pentru mine un experiment, un cartuș pe țeava gândirii, o transfigurare a numerelor naturale.

„...A SCRIE FĂRĂ A SCRIE, A FACE LITERATURĂ FĂRĂ LITERATURĂ...”

Interviu: Emilian Mirea - Florentin Smarandache

— Cine a fost Florentin Smarandache în România și cine este acum Florentin Smarandache în SUA? O scurtă biografie în care aş vrea să vorbeşti despre cariera în România, emigrare, primii paşi în America, ocupaţia actuală. „Funcţia Smarandache” etc.

— Am lucrat în industrie doi ani (analist-programator, IUG Craiova), şi-n învăţământ (profesor de matematică prin Vâlcea, Dolj şi Maroc).

Am început să colaborez, fiind elev la Liceul Pedagogic Craiova, în revista şcolii „*Năzuinţe*” (cu probleme propuse de matematică şi careuri de rebus) prin 1971. Apoi la „*Gazeta Matematică*” şi alte publicaţii româneşti sau străine. Din 1979 cream poeme, debutând în „*Luceafărul*” la rubrica lui Geo Dumitrescu, „*Atelier literar*” (semnam Ovidiu Florentin, 1980).

Experienţa marocană (1982-1984) ca „*professeur cooperant de mathematiques*” mi-a lărgit enorm orizontul, scăpând din chinga unui sistem rigid pe un teren afănat. Predam într-un oraşel, Sefrou, la Liceul Sidi El Hassan Lyoussi. Am contactat matematicieni, redactori, editori, scriitori din perimetrul francofon. Au fost cei mai frumoşi ani din viaţa mea. În Maroc m-am simţit mai bine decât în America!

Întors în ţară, m-am izbit de tragedia găsirii unui loc de muncă... până la urmă am rămas definitiv şomer (septembrie 1986-martie 1988) într-un stat socialist prin „grija” deosebită a Inspectoratului Şcolar Judeţean Dolj (inspector general Gheorghe Calboreanu). Trăiam din meditaţii particulare... Mai rău, am „beneficiat” de interdicţia de a publica şi lucrări de matematică – deci nepolitice...

De-atunci mi-am pus în gând să „fug“...!

În urma unei audiențe la Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar de partid, pe-atunci, la Dolj, am obținut dreptul de a merge în Bulgaria în vizită.

Am „evadat” relativ simplu – fără prea mare risc. În Burgas, port la Marea Neagră, unde aveam niște cunoștințe (profesori întâlniți în Maroc: Rosita și Slavenko Markov), m-am înscris la o agenție de turism pentru o excursie de-o zi și-o noapte la Istanbul. Am plătit biletul, 110 dolari. Era pe 8 septembrie 1988. Vorbeam fluent franceză. Vaporul pleca peste câteva ore (deci nu era timp de verificări). Pe puntea vasului și-au dat seama că nu-s franțuz – arătând pașaportul. Un ofițer bulgar mi l-a oprit, spunând că mi-l va returna numai în Bulgaria. Erau în speță refugiați, pușini francezi din Alsacia, un bulgar care s-a nimerit lângă mine și... un român. Echipajul era rusesc. „*Osetiya*” parcă se numea vaporul. Pe țărmul turcesc, fără nici un act (pașaportul meu este și-acum în Bulgaria), cu două genți (în care aveam niște dicționare, o pereche de pijamale, un prosop, niște ciorapi, o umbrelă... și cam atât!... Trecusem granița româno-bulgară cu trenul, și nu vroiam să bat la ochi!) m-am despărțit de grup mergând la consulatul american. Aici, am primit formulare direct în limba română (mulți marinari români săreau în Bosfor, cerând azil politic). M-a trimis la poliția turcă (secția pentru străini). De-aici m-au pus într-un hotel – Șan, unde-am mai găsit trei români. O doamnă s-a speriat de mine... Eram tuns scurt, ras – din aceleași „motive” vamaile... I-am auzit vorbind românește, spălau niște legume la un robinet:

„— *Sunteți români?*”... am intrat în vorbă.

„— *Aa... nu, nu...*”, mi-a răspuns pe românește (!) fugind în cameră. I-a spus soțului, tremura:

„— *Ăsta e de la Securitate, a venit să ne omoare (!)*”. O săptămână am locuit la Șan, având în cameră un bulgar-turc și-un neamț din Nürnberg. O babilonie adevărată: ei nu știau nici o limbă străină, deci, mi-era imposibil să comunic. Am făcut rost de-un dicționar francez-german și invers, atunci mai conversam foarte strict și anevoios cu Norbert (din Nürnberg). Dacă stăteam o lună

împreună. aş fi-nvăţat niţică germană. Ne-mprietenisem. mă lua cu el prin oraş... Vrând-nevrând trebuia să-i deprind vorba. Cum se-ntâmplase că tocmai rămăsese fără bani. i se furaseră. a trebuit s-ajungă la consulatul german (l-am descurecat eu cu ceva engleză) s-anunţe un coleg din Germania pentru a primi mărci împrumut. Şi-n perioada ceea mănca de la mine pâine cu usturoi (să mor dacă mint!)... românii ceilalţi îi dăduseră nişte mărunţiş...

Jucam şah cu bulgarul-turc. şi zicea el la regină ţarina... Pentru mine. suna comic! Apoi înfuleca pâine cu... lubeniţă – parcă-l văd! Iar. ciudat! Când a plecat neamţul. mi-a lăsat mie aproape tot bagajul său: maşină de ras. săpun. sticlele goale de bere (pe care le-am vândut), cămăşi. ciorapi (spălaţi şi nespălaţi). prosoape. pantaloni verzui (de soldat german!)...

.. — *Na. mă. că tu eşti emigrant!*..

Toată averea mea pentru 19 luni în Turcia (Acibadem în partea asiatică. iar din septembrie 1989 mutaţi în Ankara). De la Şan au dat cu mine-n lagăr! Aici am dus o viaţă de câine: muncit la roabă. scos cuie din blăni. făcut beton. polizat, vopsit. încărcat bălegar. tradus, şlefuit marmură...

Am emigrat foarte greu. a fost un calvar!... Unii refugiaţi au aşteptat săracii şi 3 ani – în vreme ce familiile lor rămăseseră în ţară. Nu se ştia unde. când vom scăpa din acel infern de camp pestriţ: multe naţionalităţi. băţai. beţii...

Şi-n America a fost extrem de dificil în primele luni. Nu găseam muncă. nu-nţelegeam engleza... A trebuit să mai aştept încă 11 luni până când familia mea să primească viza americană! Copilul cel mic se născuse după „fuga” mea. Nu l-am văzut decât la 2 ani şi jumătate!

Lucrez în prezent ca inginer de software la Corporaţia Honeywell din Phoenix. Arizona. Posibil ca din februarie ori iulie a.c. să fiu concediat... Şi-atunci o iau din nou de la zero...

Colegii de serviciu au fost drăguţi cu mine. La sosirea familiei mi-au dăruit haine. veselă de bucătărie şi mi-au făcut surpriza de a-mi publica o parte dintre manuscrisele de matematică tratând un subiect de Teoria Numerelor (concepute pe când eram student la

Craiova, eu inversând primul articol în „*Analele Universității Timișoara*”, 1980: „*O funcție în teoria numerelor*”: cățulia, mai în glumă, mai în serios, Funcția Smarandache. Americanilor le place să fie nostimi, neprevăzuți (fun-i).

— Cum este SUA pentru românul speriat de comunism și de sărăcie?

— Găsirea unui job este o problemă dură. Stilul de a căuta diferă total de cel știut în țară (resume-uri, interviuri...). America șochează, sperie, atrage, respinge... Câțiva inși sosiți din lagăr (după bani!) n-au rezistat decât 6 luni-1 an și s-au întors în România. În jur de doi ani durează perioada de acomodare – după cum mărturiseau români mai vechi.

Dacă găsești un job, totul vine de la sine: bani, confort... Deși există instabilitate crescută.

Plecând din comunism – unde statul decidea pentru fiecare -, în capitalism trebuie să te descurci singur. Nu mai aștepti pomană de la cineva (umbrela protectoare ori perturbatoare a sistemului), că să alergi, să ai noroc...

— Cum se comportă românii în comunitățile românești din SUA și românii din diasporă, în general?

— Primii pași pe țărâm străin îi faci sprijinit de românii exilați. Pe mine m-a luat în primire, găzduit, sfătuit, d-l Ioan Nicoară de la „*Tolstoy Foundation*”. Bisericele și cluburile/centrele culturale îi mai unesc pe români. Împărțim ziare românești (din țară ori de afară) între noi, mai rar cărți românești. Ne transmitem la telefon vești din România de la rude, prieteni.

Desigur există și divergențe. S-a înființat Asociația Românilor din Arizona (1992): președinte Laura Georgescu (de la Phoenix Refugee Center), vicepreședinte Ioan Nicoară. Iar un student la doctorat în Tempe (Arizona State University) a încercat să formeze Asociația Studenților Români din America (1991). Recent, d-l Nicoară a pus bazele filialei din Arizona a Societății „*Avram Iancu*” (cu sediul în Cluj) pentru sprijinirea relațiilor cu Transilvania.

— Ce este Fundația „*Tolstoy*”, de ce poartă acest nume, și cu

ce se ocupă ea?

— Fundația „*Tolstoy*” este o organizație de stat, care se ocupă de integrarea emigranților proaspăt sosiți în societatea americană. Cea care a inițiat-o era nepoata marelui scriitor rus Lev Tolstoi, de unde și această denumire.

— Ce este curentul paradoxist, prin ce se manifestă el în SUA, și ce adepți are în lume? Există publicații care-l servesc și susțin?

— Mișcarea literară paradoxistă s-a născut din refuzul de a crea într-o societate ermetică unde până și simțurile erau controlate. Deci, a scrie fără a scrie, a face literatură fără literatură...

În final, M.L.P. a generalizat noțiunea de literatură, incluzând în sfera acesteia elemente diametral opuse. De pildă, la Festivalul Internațional de Poezie (Bergerac, Franța, 13-14 iunie 1992) am vorbit despre poezia tridimensională, astfel:

..o floare propriu-zisă reprezintă un poem;

• o rachetă luându-și zborul reprezintă un poem;

• un trecător pe stradă reprezintă un poem ajungându-se până la poezia nedimensională (folosindu-ne de forma abstractă a matematicii), poezii în spații Banach, poezii în spații Riemann...”

Contrar celorlalte avangarde, Paradoxismul nu neagă curentelescolile-operele anterioare. Ci le extinde spre infinit! Literatura obiect – preluată întocmai din natură, nealterată.

În SUA editez revista „*The Paradoxist Literary Movement Journal*” (multilingvă), la care te invit să colaborezi (dacă ți face plăcere!). S-a publicat volumul eseu (dens, documentat, punând punctul pe I): „*Mișcarea Literară Paradoxistă*” de C.M. Popa din Craiova. În prezent, se află sub tipar o „*Anthology of the Paradoxist Literary Movement*” (de Jean-Michel Levenard, Ion Rotaru, Arnold Skemer): comentarii în franceză, română, engleză, spaniolă, portugheză, italiană..., cambodgiană, chineză privind paradoxismul.

Are adepți în vreo 20 de țări, sau mai bine. Corespondența mea poștală mă sufocă, mă sleiește de puteri. Nu mai am timp și de altceva.

— Cartea apărută în țară – *„America – paradisul diavolului, jurnal de emigrant”* – a fost bine primită de publicul din România. Urmează o alta, o continuare a ei? Ce alte planuri scriitoricești și editoriale ai?

— Sunt prins până peste cap în acest paradoxism și nu pot (din păcate oare?) completa prea mult jurnalul. Doar vagi impresii, nimicuri în ultimul timp. Sunt și derutat. În ce direcție s-o apuc?

În 1993 îmi vor apare primul roman intitulat în mod paradoxist *Nonroman* (!), și primul volum de piese de teatru *Metaistorie* (trilogie: *„Formarea Omului Nou”* (!), *„O lume întoarsă pe dos”* și *„Patria de animale”*). Tratează tema totalitarismului. Au fost compuse în perioada dictaturii... cu frica în sân de-a nu fi descoperite... Le-am ascuns, înainte de-a evada, în podul casei de la Bălcești (un exemplar), și-n... vie! (îngropat un alt exemplar, pus într-o cutie de fier, lângă un piersic)...

Încercasem să scot peste graniță niște lucrări printr-un verișor marinăr pe Dunăre, dar băiatul de teamă (cred că făcuse pe el!) a ars o parte. Sute de pagini de manuscrise am pierdut, altele mi-au fost confiscate de Securitate. bănuiesc (fiindcă 3 plicuri mari, groase, expediate recomandat din Craiova, la începutul lui septembrie 1988, către Chantal Signoret în Franța, traducătoarea volumului meu de poeme *„Formule pentru spirit”*... n-au ajuns la destinație! Păstrez și acum chitanțele de la poștă!)...

— Ce tratează noua apariție (*„Nonroman”*)?

— Disperarea intelectualului într-un sistem totalitar. Proză barocă, eseistică, în mod ciclic. Semi-autobiografică în contra-sens. Despre îndobitocire.

— Ce înseamnă un week-end în stil american sau cum se distrează americanul în cursul săptămânii sau la sfârșit de săptămână?

— Americanul simte nevoia, în week-end, să iasă (to go out). Își suie familia în mașină, apoi merge la un picnic, sau restaurant, fie vreo localitate turistică din jur (până la 100-200 mile). Ori la film – cinematografele mai rezistă. Alții-s ahtiați după fotbalul american (un fel de rugby), baseball (asemănător cu oina noastră).

baschet...

Destui lucrează și-n week-end ore suplimentare. Aici se muncește mai mult decât în Europa!

— Cum este privită în SUA Puterea de la București? Cum au fost receptate acolo „incidentele” cu minerii și diversele „întâmplări” mai puțin democratice din România?

— Iliescu nu este agreat pe motiv că a fost comunist. Dar se trece cu vederea, de pildă, că și Geza Domokos de la UDMR a fost membru CC al PCR. Interesul politic poartă fesul! Incidentele cu minerii etc. au fost criticate în mass-media. Vreau să subliniez, totuși, că americanul de rând se interesează puțin de politică – incomparabil mai puțin decât românul de rând. Americanul de rând este preocupat de uvertura unui business, cum să-și investească banii, cum să câștige cât mai mult. Nu pierde timpul cu baliverne!

— Există vreo formulă a reușitei în viață în SUA?

— Munca. Zbaterea. Și, mai ales, șansa.

— Ce ar trebui să facă românul dornic de o viață mai bună și speriat de comunism, care ar dori să devină un cetățean onorabil al SUA?

— Să obțină viza americană! Ori să intre ilegal pe teritoriul SUA și să ceară regulat vize (de lucru, de rezidență, de azil...) – dar asta nu mai e „onorabil”!

— Personal, ce crezi despre situația politică a României de azi și în ce măsură crezi (în raport de modul cum e văzută în SUA) că ea va fi, până la urmă, acceptată ca națiune onorabilă și în curs de democratizare?

— Procesul de democratizare este ireversibil. Nimeni nu se mai poate opune.

Un regizor francez, Jean-Paul Micoulean, de la Institute d'Études Françaises din Istanbul, estima cam la 10 ani perioada de tranziție spre libertate a țărilor de Est. Etapă grea...

— În ce fel (ca cetățean american) crezi că va schimba politica SUA noua administrație Clinton?

— Eu nu-s încă cetățean american. Am nevoie de 5 ani locuiți

aici. Clinton sprijină pătura mijlocie a populației (din care fac și eu parte). Bush era cu High Society (fost și director CIA). În ceea ce mă privește, mă bucur că Bush n-a fost reales! Colegii mei făceau poante pe seama lui:

.. — *De ce merge economia americană prost?*..

.. — *Fiindcă avem tufiș la cârmă!*..

(*Bush* = arbore, tufiș; *Office* – oficiu, aici: Casa Albă).

— Cu cine ai „votat”?

— Cu nimeni! N-am avut drept de vot, nefiind cetățean. Aș prefera pe Perot (un tehnocrat). De minciunile politicianilor (de stânga, ori dreapta) sunt sătul până-n gât. Bush declara, înainte de-a fi ales, în campania din '88, că nu va mări taxele. După înscăunare, în '89, prima măsură luată a fost mărirea taxelor!! Și-atunci??

— Te-ai reîntors în România vreodată și în ce condiții?

— Voi reveni în țară cel mai târziu spre pensie... ca scriitor de limbă română, în străinătate mă ratez. Sau mai devreme (în funcția de vitregia care mă va aștepta!)...

Decât să mătur străzi ori să spăl vase în America – mai degrabă profesor în România.

Limba-mi rămâne aici neevoluată, izolată. Vreau să m-abonez la o revistă literară, poate „*Literatorul*”, dacă n-a dat faliment, să-mi mențin prospețimea vocabularului. Mențin o bibliotecă minusculă din clasicii români, și corespondență epistolară cu prieteni și rude.

„OLTENIA NU-I O FICȚIUNE PE HARTĂ, CA-N AMERICA, UNDE HĂRȚILE SUNT TRASE CU RIGLA“

**Interviu: Adrian Dinu Rachieru -
Florentin Smarandache**

— D-le Florentin Smarandache, să pornim de la o inatacabilă constatare: sunteți oltean. Vă reamintesc că într-un faimos eseu (Sociologia și metafizica Olteniei), P. Pandrea făcea remarca: „Noi suntem olteni; peste acest destin nu putem trece”. Ați putea trece peste acest destin? Au oltenii un (alt) destin?

— Probabil că nu, deși nu m-am gândit la spusele lui Petre Pandrea. Când eram mic, și mă lua mama prin stațiuni, se spuneau tot felul de bancuri pe seama oltenilor. Și asta mă enerva, mă supăra. După o vreme m-am obișnuit și nu mai băgam în seamă. Unele bancuri vechi, puerile chiar, mi le-amintesc și astăzi:

a) Cum fac oltenii laptele praf? Suie vaca în avion și-i dau drumul! Să se facă praf.

b) De ce-și fac oltenii casa rotundă? Ca să nu se-ascundă hoții pe la colțuri!

c) Olteanul și bănățeanul în tren:

— Oltene, zice bănățeanul, hai să spunem fiecare câte o ghicitoare. Dacă eu nu o ghicesc pe-a ta, îți dau zece lei, iar dacă tu nu ghicești întrebarea mea îmi dai doi lei.

Se-nțeleg ei. Și bănățeanul spune o ghicitoare, olteanul nu știe, și-i plătește doi lei. Vine rândul olteanului.

— Ce se scoală dimineața în două picioare, la prânz merge în șapte, iar seara se culcă în cinci?

Se gândește bănățeanul, se gândește.

— Mă, oltene, nu știu. Uite, îți dau zece lei. Dar spune-mi și mie care-i răspunsul.

Olteanul: — Na doi lei, că nu știu nici eu!

Dar nu ne lăsam nici noi, oltenii, mai prejos, și năskoceam contra-bancuri:

a) De ce poartă oltenii pantofi cu vârful ascuțit? Ca să-și facă loc printre proști. Etc.

Și atunci mă bucuram că sunt oltean. Chiar ziceam că-s „*pur sânge*”, fiindcă eram din raionul Oltețu, dar pe urmă am găsit alții „*mai olteni*” ca mine: din satul Oltețu, raionul Oltețu, regiunea Oltenia. Așa mă gândeam eu!

Și, apropo de obârșia noastră, eram pe vremea copilăriei și adolescenței un supporter nebun al Universității Craiova la fotbal. În stare să mă bat cu oricine pentru Oblemenco și ai lui. Când Craiova bătea, explodam.

— Ei bine, același Petre Pandrea încerca o definiție plauzibilă, propunând un specific: Oltenia e „o realitate sufletească și antropologică” sau o ficțiune cartografică? Există, oare, un specific?

— Există, desigur. Oltenia nu-i o ficțiune pe hartă, ca-n America, unde granițele sunt trase cu rigla, ci un suflet românesc pur. Oltenii sunt mari patrioți.

— În fine, Pandrea vedea în Oltenia un rezervor de energie. Dacă vă amintiți, chiar Muntenia devenea în ochii lui „un fel de hintreland oltenesc”, iar Bucureștii – o colonie (firește, oltenească). Are această provincie o vitalitate excesivă?

— Da. Uneori, chiar oltenii sunt o colonie a lor înșiși!

— Despre „forța de propulsie” a Olteniei s-a tot vorbit. Condiția de oltean este o șansă?

— Depinde (de oltean și de condiție).

— Vreau să vă reamintesc că despre spiritul oltean comentariile, acceptând ca o evidență vioiciunea inteligenței, împing discuția spre latura strict negustorească, spre mercantilism. Acceptați? Vă recunoașteți?

— Eu mă consider un neiscusit negustor, mi-e chiar rușine să fac pe vânzătorul.

— Câte ceva despre migrațiunea oltenească sau, cum s-a spus, despre imperialismul oltenesc. Cuceresc oltenii lumea? Au

nevoie ei de „spațiul vital“?

— Migrațiunea e caracteristică tuturor. Poate oltenii exced. Acum vrem să cucerim... America!

— Bun, sunt ei expansioniști? Vă recunoașteți în stilul agresiv, robust, locvace? Aveți un libido dominadiei (pofta de a domina)? Sunteți ispiți de „voința spre putere“, dv. care ați fost aici un hărțuit? Chiar, povestiți-ne necazurile autohtone și apoi, negreșit, aventurosul dv. traseu. Paradisul e în altă parte? Sau, mai pe românește: există, undeva, Paradisul?

— Nu am valențe de dominator. Ceea ce mă (s)forțez: răspândirea unor idei și colaborare cu toată lumea. Pentru mine, Paradisul a fost într-adevăr în altă parte. În Craiova m-am simțit rău (ca elev într-un internat rigid). Din Craiova se pleacă, nu se vine. Sunt agresiv și locvace când mă enervez.

— Deci, cum vă simțiți în America?

— Și bine, și rău. Parcă izolat. Aș vrea să am confortul material american, dar să trăiesc printre oamenii mei în România.

— Dar America e un continent. Integrarea dv. privește o micuță comunitate. Slujba vă seacă. Când mai găsiți timp pentru celelalte?

— În orașelul actual, Gallup, n-am nici o cât de micuță comunitate românească. Fierb în suc propriu! Mă năpustesc pe telefoane și scrisori în țară.

— Cum e exilul românesc? Îi cunoașteți pe marii noștri americanizați? Să începem, de pildă, cu Matei Călinescu... Sprijină ei afirmarea altor români?

— Nu prea-i cunosc pe „marii“ americanizați. Nu prea sprijină ei pe nimeni (nici măcar pe... mine!). Fiecare pentru el – asta-i legea în Occident. Și e păcat. Dacă unul s-a (mai) realizat, celălalt îl pizmuiește.

— Să ne întoarcem la așa-numita literatură a exilului românesc. În primul rând să definim condiția exilului. Care a fost motivația? Cum se vede – de la distanță – cultura noastră?

— Eu am fugit („*Jurnal de lagăr*“, vol. I și II) în 1988, fiindcă simțeam că mă înăbuș. În Turcia parcă picasem din lac în puț.

Privind cultura noastră de la distanță nu se cam observă.

— Este acest segment postbelic – cum susțin atâtea voci cârcotașe. O „*Sahară a spiritului*”? A fost România un deșert cultural?

— Nu cred. Însă, a favorizat pe unii, și a distrus pe alții. Eu am fost dintre cei terminați (șomer), interziși (cărțile puse la index, la Biblioteca Județeană Vâlcea – zona natală), urmărit de Securitatea din Craiova.

— Noi am mizat atâtea ani pe complicitatea cititorului. De unde literatura „îmbrobodită”, aluzivă, stilul esopic. Cenzura, în atâtea rânduri, a fost păcălită sau, mă rog, s-a lăsat păcălită. Programul dv. literar a fost o reacție la context?

— Da. Așa s-a născut Paradoxismul, ca o reacție antitotalitară, camuflată: să faci literatură fără să faci literatură! Ciudat, nu? Sau, din anti-literatură să naști literatură.

— Ce am putea zice despre soarta culturii acum? Este vorba de o criză culturală sau, mai degrabă, una a mijloacelor? E un teribil dezinteres pentru cultură. Cititorul ne-a părăsit?

— Convergem spre Occident. Cultura „de consum” ne va căuta. „Cititorul” nu va fi decât unul interesat. Lumea va umbla tot mai mult după bani, nu după cărți de citit.

— Oricum, politizarea ei este evidentă. E feroce această mentalitate, împinsă în valorizarea politică. Adică „funcționează”, credem, rețeta proletcultistă întoarsă pe dos. Cum vedeți dv. lucrurile?

— Aveți dreptate. Se cade în păcatul comuniștilor, și anume: evaluarea artistică, ba și științifică din motive politice, chiar și religioase. În Vest s-au acordat și premii Nobel pentru literatură din rațiuni politice.

— Credeți că marea noastră literatură s-a scris în exil? Doar din afară se pot întocmi clasamente corecte? Noi, cei rămași, suntem incapabili să ne „măsurăm” valorile?

— Marea literatură s-a scris și-năuntrul și-n afara granițelor. Nu cred că-i o regulă. Desigur, o șansă mai mare o au scriitorii din țară (fiind în mijlocul viesparului artistic, și-având publicul de partea

lor).

— Sincer să fiu, e prosperă încă prejudecata centrelor străine de omologare. Abia după ce străinătatea ne arată cu degetul anumite valori le acceptăm și noi. Poate fi parisolatria o soluție?

— Cred că datorită forței de propulsie a centrelor străine, în special, vestice. Ele proiectează în Univers o personalitate. Noi nu avem această putere din cauza limbii mici și-a țării mici. Și-atunci, un român lansat în Occident devine recunoscut nu numai în România, dar și-n alte țări.

— Adrian Marino pune astfel problema, strigând – prin exemplul domniei sale – dilema: a fugi în Europa sau a aduce Europa acasă. Dv. ați „fugit” în America. Cum este exilul românesc acolo?

— Divizat, separat în mici oaze. Cotidianul te seacă de puteri! Timpul trece și-mi dau seama târziu că n-am mai creat nimic, iar la acest interviu răspund abia după... trei ani!

— Dar cultura americană? Bântuie confuzia dintre cultură și civilizație. Ce șanse acordați culturii?

— Cultura americană? Există un dezinteres în masă! Doar vârfurile, cazuri izolate. Cultura a decăzut în detrimentul științei, tehnicii, și al revoluției informaționale.

— Vom reveni, negreșit, asupra subiectului. Cum vedeți – din New Mexico – integrarea culturală? Ce se ascunde îndărătul acestei sintagme? Ce înseamnă „a te integra”?

— Din punctul meu de vedere încerc să-mi traduc operele în engleză, să iau contact cu scriitorii de prin diverse țări, să am cărți în cât mai multe biblioteci mari, piesele de teatru să-mi fie jucate de companii străine, să obțin adepți cât mai mulți la paradoxism. Deja pe Internet există un Web-site (abia în vara lui '98 am învățat să creez, în limbajul HTML, Homepage) cu poeme într-un vers, poeme haiku, manifeste paradoxiste (în afara unor noțiuni matematice, precum Funcții Smarandache, Secvențe Smarandache, Constante Smarandache și Paradoxuri Smarandache – priuse într-o enciclopedie matematică americană) se găsesc la: <http://www.gallup.unm.edu/smarandache> (le puteți accesa și din

Timișoara dv.). În prezent. mă omor cu o specie nouă de poezie: Distihul Paradoxist, care se definește ca un poem în două versuri, astfel, încât al doilea contrazice pe primul, dar împreună au un înțeles unitar definind (ori făcând o punte de legătură) cu titlul. De exemplu: *Perpetuum Mobile/Într-o stabilă/Instabilitate*.

„PÂNĂ NU SIMȚI, NU POȚI DA OPERE DE DIAMANT”

**Interviu: Ada Cârstoiu –
Florentin Smarandache
(februarie-aprilie 1998)**

A.C.: — Domnule Smarandache, afirmați cu convingere că nu faceți literatură, dar cuvintele vă condamnă (trădează). Vreți să convingeți că antiliterați literatura literând-o? Literaturizați atunci limba?

F.S.: — Stilul tău mă impresionează! (Paradoxează, mai rău!). Nu vreau să limitez literatura, ci s-o extind prin non-literatură. Antiliteratura devine, inevitabil, literatură. E o mutație a polilor. O convergență și divergență dintr-una într-alta. Ca o ameobă fără forme fixe, fluidă. Limba dispare: de exemplu, în *nonpeme*. Într-adevăr, vrei să faci ceva în viață și-ți iese invers!

A.C.: — Dacă ar fi să discutați termenul „*paradox*” prin șapte cuvinte, care ar fi acelea?

F.S.: — Termenul „*paradox*”: în șapte cuvinte, ar însemna: *posibilul e imposibil și imposibilul e posibil*.

A.C.: — Vă ajută matematica în descoperirea ideilor paradoxiste? Unde sunt punctele comune? În care spațiu trebuie căutate?

F.S.: — Matematica mă ajută să nu mă filologesc rău, să mai fiu și rațional, și inventiv, să gândesc și contrasens. Matematica mă ajută încurcându-mă!

A.C.: — Modul personal de a zice vă creează probleme?

F.S.: — Da, și încă multe!

A.C.: — Privind realitatea, cursul vieții, și gândindu-vă la faptul că ce e azi nu e – poate – mâine, care ar fi termenul care ar urma paradoxismului?

F.S.: — Post-paradoxismul.

A.C.: — Credeți că, dacă nu aveați traiectoria știută, mai descopereți noțiunea?

F.S.: — Probabil că nu. Sociologia culturii. Interrelația dintre biografie și operă. Amm avut noroc, vorba aceea, de ghinion! Sau: fericite de poeții nefericiți! Până nu sinți, nu poți da opere de diamant. Durerea se preface în nestemată, ca la scoica perla rezultată din gunoiul care o pătrunde – pentru a-l anihila.

A.C.: — Pornind de la însemnarea făcută de Dumitru Ichim în *Paradoxologia vieții și ispita de neant*, „creștinismul este cel care a înălțat paradoxologia pe culmi taborice”, vă întreb dacă credeți că această știință derivă din religie, dacă acestea două au elemente comune.

F.S.: — În *largo sensu*, cred. Mă gândesc, paradoxal poate, la religia științei și știința religiei, la un melanj umano-științific.

A.C.: — Cele câteva cuvinte care pot fi descifrate de pe coperta volumului *Scrieri defecte* trebuie să producă un efect cititorului? Este un fapt aleatoriu?

F.S.: — Ai ghicit. Ca un algoritm aleatoriu, *Scrieri defecte* cuprinde experimente: intertextualitate, hipertext, cititorul devine scriitor, textul dispare (înlocuit de imagini), limbism (aș exagera), plagiat (neplagiat!), stil al non-stilului (în răspăr). Etc.

A.C.: — Cum ați reușit să grupați, în volumul *Prin tunele de cuvinte*, într-un cuvânt-cheie, o sintagmă?

F.S.: — Ca să fiu sincer, am observat, lecturând versuri, că unele poeme s-ar reduce, în esența lor, la o singură metaforă ori idee-cheie – restul fiind balast. Și-atunci: ce rost ar mai avea suprafața întinsă, covorul de litere?

„AM LUCRAT CU MULȚI ROMÂNI; MI-A FĂCUT PLĂCERE SĂ-I AJUT...”

**Interviu: Florentin Smarandache –
Ioan Nicoară**

F.S.: — Domnule Ioan Nicoară, vorbiți-ne despre începuturile dv. în ale emigrației: lagărul din Italia, sosirea în SUA, greutăți ale începutului, deprinderea limbii, găsirea unui serviciu...

IN.: — Sosisem în Italia (cu pașaport pentru vizită) chiar la începutul lui 1981, unde am cerut azil politic. Mi s-a spus că Italia e o țară de emigranți... că peste o jumătate din italieni trăiesc în afara frontierelor lor...

Am cerut Franța sau Spania, dar mi s-a spus că trebuie să ies din Europa. Aveam trei opțiuni: Australia, Canada sau SUA. Deci: engleză, engleză, engleză. Încercasem, în țară, să învăț și această limbă, dar văzând că are mai multe excepții decât reguli, m-am lăsat păgubaș.

În lagărul din Latina nu pot spune că mi-a fost greu; doar că era un stagiu, o perioadă de stagnare și, ca s-o fac mai plăcută, am călătorit mult în sus și-n jos prin peninsulă.

În „*Campo di Profughi*”, am lucrat la administrație, secretarul directorului adjunct, Cafiero, și, de asemenea, eram solicitat și de *brigadiere* Marciano ca interpret, ori de câte ori soseau români în lagăr.

Lucram doar 3 sau 4 ore pe zi, pentru un salariu de 3-4.000 de lire. Așadar, cu plata de pe o zi, de abia dacă luam două bilete de cinema.

Când n-aveam bani pentru excursii, stăteam și pictam. Era și aceasta o mică sursă de câștig și o petrecere a timpului.

Fiindcă în țară răbdasem destulă foame, mâncarea de aici mi s-a părut bună și îndestulătoare. Încât m-am „pus pe picioare” bine.

Am aterizat pe aeroportul din Finix (eu îl scriu cum se citește), la 1 septembrie 1981 și, la ieșirea din avion, mă ardea aerul în față. Am crezut că e vreun incendiu prin apropiere.

Acum suntem la 23 septembrie și termometrul începe să coboare puțin sub 40 de grade Celsius. Slavă Cerului...

Nici un început nu este ușor. O asociație catolică, ce-mi făcuse garanția, mi-a găsit de lucru, după două săptămâni: spălător de vase la restaurantul lui Mancuso. M-au întrebat dacă accept...

— Sigur că da, accept orice...

Mă plăteau cu 3 dolari și 35 cenți pe oră, dar lucram numai 6 ore pe zi: 5 zile pe săptămână. Din cei 390 \$ lunar, două sute se duceau la chirie, 30-40 la autobuz, 70 pe mâncare, apoi ustensile personale, timbre, haine, încălțăminte... și-mi mai scăpau câte 15-20 \$ lunar, să-i depun la bancă. Într-un timp, am mai luat și un al doilea serviciu, ca să-mi pot plăti și avionul cu care venisem din Roma, dar nu-mi mai rămăseseră decât câteva ore de dormit, spre dimineață și, după trei luni, extenuat, am fost nevoit să renunț la el.

După 7 luni de muncă serioasă la Mancuso, mi-au crescut salariul cu 15 cenți pe oră. Dificultățile de comunicare nu le-am prea simțit. D-l Mancuso vorbea italiană, iar doi bucătari vorbeau spaniola. Astfel că nici nu știu când am învățat și engleza (pe care însă n-o vorbesc perfect nici acum).

F.S.: — Care-i diferența dintre emigranții români ai anilor '80 și cei din anii '90? Mă refer la condiții de acceptare, atunci și acum, acomodarea de atunci și de acum.

I.N.: — Diferență nu prea este. A fost greu să începi de la 0 și în '80, și în '90. De vreo doi ani, dosarul cu România este închis. Guvernul SUA consideră România ca țară democratică și nu mai dă azil politic românilor. În vara anului trecut, când m-am dus prima dată în țară, mi-am dat seama că acum e democrație. Că viața e grea, că economic stă rău de tot, asta-i o altă poveste.

Acomodarea se face mai ales pe persoane: cei ce-au dus-o binișor acolo, aici li se pare foarte greu: cei ce-au dus-o greu acolo, se adaptează mai ușor la greul de aici.

În general, viața e mai ușoară aici, dar se muncește, nu se chiulește, ceea ce consider just. Cei ce-au venit tineri au prins și limba mai repede: s-au adaptat mai ușor. Cei ce și-au petrecut 40-50 de ani acolo, aici doar vegetează, cu gândul la ziua întoarcerii. Unii s-au întors.

Vreau să menționez că, fără a ști cât de cât engleza, nu te

acceptă nici la o muncă de corvoadă. Dar americanii nu râd de tine dacă vorbești stălcit, ei caută să te ajute.

F.S.: — Au trecut prin mâna dv., lucrând la Tolstoy Foundation, mulți refugiați români. Ce amintiri vă leagă de aceștia? Cum s-au descurcat românii stabiliți în Arizona?

I.N.: — Desigur că, între alte naționalități, am lucrat și cu mulți români. Mi-a făcut plăcere să-i ajut, să-i duc pe la diferite oficii (inclusiv la doctor) și să interpretez pentru ei. Unii buni, alții mai puțin buni. Unii mai ambițioși, au tras din greu (serviciu și școală), reușind să-și echivaleze diplomele din țară. Alții abia trag de la o lună la alta, să-și plătească datoriile. Unii s-au mutat prin alte state, nesuportând fierbințeala, alții au avut rude sau prieteni prin alte mari orașe americane. Cu mulți încă mai țin legătura.

F.S.: — De curând s-a înființat Asociația Românilor din Arizona. Ce activități socio-culturale s-au desfășurat în cadrul comunității românești? Ce planuri aveți pe mai departe?

I.N.: — Asociația Română din Arizona am înființat-o anul trecut, cu d-ra Laura Georgescu (o persoană cu mult suflet pentru cauza românească). Această asociație funcționează pe lângă Arizona International Refuge Consortium, unde mai sunt constituiți afganii, angolezii, laotienii, vietnamezii, somalezii și, mai recent, s-au constituit și irakienii.

Fiind la început de drum, n-am avut încă prea multe activități. Am participat și noi, în cadrul Consortium-ului, la festivitatea anuală, unde au fost prezente și oficialități ale statului Arizona, inclusiv senatorul Dennis De Concini. Pe fondul *Baladei* de Ciprian Porumbescu, d-l Mircea Deheleanu a făcut o scurtă expunere despre țara noastră; s-au prezentat apoi câteva jocuri populare și costumație națională.

La 6 noiembrie, se desfășoară aici „1993 Sunnyslope Village Fair”, organizat de Western International University. E o serbare anuală de diversități. Am solicitat în acest scop grupul de dansatori de la Biserica Ortodoxă Română „Sf. Ioan Botezătorul”. Vrem să prezentăm mâncăruri și costumație specifice, muzică și steagul țării. Vor fi și de la televiziune acolo.

"PĂMÂNT ROMÂNESC ÎN AMERICA"

**Interviu: Florentin Smarandache -
Cornel Pop
Ianuarie 1994**

F.S.: — D-le Cornel Pop, vorbiți-ne, în calitate de membru în Consiliul Parohial al Bisericii Ortodoxe „Sf. Ioan Botezătorul” din Phoenix, despre acest lăcaș creștin românesc în Phoenix-Arizona (SUA), când a luat ființă, când a început zidirea, probleme financiare, sponsori etc., deci un mic istoric.

C.P.: — Biserica „Sf. Ioan Botezătorul” de aici, din Phoenix, a luat ființă în urmă cu 11 ani, deci anul trecut am sărbătorit 10 ani de la înființare.

În anul 1982, un grup de români „rătăciți” pe aceste meleaguri a hotărât să înființeze o biserică ortodoxă românească, pentru ca să aibă unde să se roage, dar în același timp acesta a devenit un punct de gravitație pentru mica comunitate, pentru că oamenii s-au adunat și se adună ca să-și povestească necazurile și bucuriile, să caute soluții la problemele cu care s-au confruntat și se confruntă.

În cursul aceluși an, ei au făcut toate demersurile necesare pentru înființare, iar la începutul anului 1983, acesta aceasta a fost înregistrată ca o organizație care nu aduce profit (*non-profit organisation*), așa cum se procedează prin aceste locuri. Vreau să menționez aici că toate bisericile din această țară au și trebuie să aibă acest statut.

La început, au închiriat o sală de clasă, după un timp s-au mutat într-un garaj, timp în care au început să adune bani pentru cumpărarea unui „petec” de pământ, în ideea ca pe viitor să construiască o hală multifuncțională, după care, atunci când posibilitățile financiare le vor permite, să construiască biserica propriu-zisă.

În anul 1988, am cumpărat pământul la adresa 374 a W. Behrend Drive, Phoenix Az. 85308, iar la începutul anului 1989

am început construirea halei, cu un apartament pentru preot, hală în care „ne-am adus” şi biserica. Această hală o folosim la toate: slujbe religioase, nunţi, botezuri, mese comune, spectacole culturale etc.

Vreau să menţionez că acel grup de români care a înfiinţat biserica aceasta a dus greul, făcând eforturi financiare cu totul şi cu totul deosebite. Aş vrea aici să amintesc câţiva dintre ei, şi anume: John Brejea, John Omoran, George Barac, George Zivan, Dimitrie Pascu, John Nan şi alţii.

Vreau să mulţumesc pe această cale sponsorului anonim, fără de ajutorul căruia **nu am fi putut începe construcţia**, el ajutându-ne cu o sumă substanţială.

F.S.: — **Prezentaţi-ne ceilalţi membri din Consiliul Parohial.**

C.P.: — Din consiliu mai fac parte următorii: Peter Pascu – preşedinte, John Brejea şi Ben Barbeş – vicepreşedinţi, John Ruzan – secretar, subsemnatul – casier, Peter Scoforu, George Ardelean, Mihail Gilezan, Dimitrie Pascu, Silviu Rohan, Justin Berechet, Ken McNouthou.

F.S.: — **Pentru supravieţuirea acestei organizaţii aveţi nevoie de bani pentru acoperirea cheltuielilor legate de întreţinere, ca apă, curent, împrumut, asigurări. Cum rezolvaţi aceste probleme?**

C.P.: — Într-adevăr, avem o grămadă de cheltuieli pentru a ne putea menţine la linia de plutire, dar prin donaţiile venite de la enoriaşi, prin mesele lunare pe care „Reuniunea de doamne” le organizează, vinderea lumânărilor, „darurile” primite duminica, în timpul slujbei religioase (coş), închirierea sălii etc., reuşim să ne menţinem.

F.S.: — Cu câteva luni în urmă, am asistat la un spectacol susţinut de *Clanul Bănică*, aflat în turneu prin Canada şi SUA, cu Dan Spătaru, Loredana Groza, Mioara Lincon ş.a. Pe viitor, încercaţi să mai aduceţi şi alte formaţii din ţară pe această scenă românească din Phoenix?

C.P.: — Da, intenţionăm ca şi pe viitor să mijlocim asemenea spectacole cu artişti români în turneu pe aceste meleaguri.

F.S.: — Există în Phoenix încă o biserică ortodoxă, trei

penticostale și două baptiste. S-ar putea cumva face o cooperare între aceste comunități românești, indiferent de religia fiecăreia? Mă gândesc mai mult la manifestări culturale comune.

C.P.: — Da, există aici, în Phoenix, mai multe biserici românești, așa cum ai amintit mai sus.

În afară de biserica noastră, există încă o biserică ortodoxă, care se numește „Arhanghelii Mihail și Gavril”, dar este mult mai mică.

Din păcate, nu putem vorbi de cooperare între aceste biserici românești în nici un domeniu. Penticostalii și baptiștii consideră activitățile culturale ca „lumești” și nu vor să audă de ele.

Vreau să menționez cu această ocazie că există pe aceste meleaguri foarte mulți români care nu fac parte din nici una din bisericile amintite mai sus. Stau și mă întreb dacă anii de educație ateistă din România au avut un așa efect asupra lor. Am văzut cu ochii mei copii de români veniți pe aceste meleaguri de 7-8 ani, dar care nu știu să facă semnul crucii ori să spună „*Tatăl nostru*”²⁴. Când spun aceasta, nu mă gândesc la copiii baptiștilor ori ai penticostalilor, care se roagă în felul lor, ci la copiii celor care se autoproclamă ortodocși, dar care nu intră în biserică decât la Paști și la Crăciun, ori nici atunci!

MATEMATICIENII ROMÂNI, ÎNTR-O ENCICLOPEDIE DE 2000 DE PAGINI APĂRUTĂ ÎN FLORIDA

• Antigeometriile lui Florentin Smarandache au uimit lumea

În prestigioasa editură americană CRC Press (Boca Raton, Florida) a apărut la sfârșitul anului 1998 enciclopedia de 2000 de pagini „*CRC Concise Encyclopedia of Mathematics*“, de Eric W. Weisstein (ISBN 0-8493-9640-9), distribuită la nivel internațional. Printre noțiunile catalogate în această enciclopedie matematică se află și unele de proveniență românească, care au uimit lumea științifică:

- „*Funcțiile Smarandache*“ – Funcția Pseudosmarandache (p. 1459). Funcția Plafon Smarandache (p. 1659). Funcția Smarandache (p. 1660), cea mai cunoscută. Funcția Smarandache-Kurepa (p. 1661). Funcția Aproape-Primordială Smarandache (p. 1661). Funcția Smarandache-Wagstaff (p. 1663):

- „*Secvențe Smarandache*“ – sunt listate 41 astfel de secvențe (p. 1661-1663), plus alte șapte secvențe concatenate Smarandache (p. 310-311):

- „*Constante Smarandache*“ (p. 1661). Cinci pagini largi din enciclopedie sunt dedicate acestor noțiuni:

- „*Paradoxul Smarandache*“ (p. 1661). Cinci pagini largi din enciclopedie sunt dedicate acestor noțiuni.

Alți matematicieni români citați: M. Bencze, E. Burton, C. Corduneanu, C. Dumitrescu, I. și S. Cojocaru, F. Iacobescu, I. Radu, J. Sandor, V. Sekeacu, L. Tuțescu.

(P.P., *România liberă*, nr. 2668/7 ianuarie 1999).

FLORENTIN SMARANDACHE – DISTIHURI PARADOXISTE

Ce este distihul paradoxist: două versuri antitetice unul altuia, dar care împreună se unesc într-un întreg, definind sau făcând o punte de legătură cu titlul. Distihul este ca o parabolă, hiperbolă, elipsă geometrică unitară la frontierele dintre artă, filosofie, rebus și matematică. Dan Topa, care prezintă cartea, afirmă că acest curent literar s-ar fi dezvoltat în anii '80. Nu știm dacă avem de-a face cu poezie sau... jonglerie. Dovedește însă că mulți oameni de cultură din diaspora (d-l Smarandache este profesor la University of New Mexico, SUA) au nevoie, din când în când, să se relaxeze și atunci produc asemenea texte anecdotice care amintesc de absurdul lăsat în țară. Editura care a publicat cartea este *Dorul* din Danemarca.

(Dan Stanca. *România liberă*, nr. 2725/15 martie 1999)

CONSTANTIN M. POPA – MIȘCAREA LITERARĂ PARADOXISTĂ

Florentin Smarandache rămâne, în primul rând, un insurgent. El luptă împotriva totalitarismului prin tot ceea ce spune, scrie și face. I-a rămas, din fericire, vie dorința de a construi. După primul moment al denunțării și demolării, urmează clipa de inspirație creatoare. Credem că românul Florentin Smarandache nu aparține, în ciuda unor evidențe analizate, categoriei teoriștilor textuali. Vehemența negației nu trebuie să înșele. Pe locul purificat va ridica noile edificii ale gândului și limbajului, chiar dacă au semnul întors. Ceea ce propune el nu este neapărat nou. Demersul său amintește, cum am arătat, experiențele avangardei istorice.

asumate însă din perspectivă postmodernistă. Nouă este credința că regenerarea va fi totuși posibilă și din neant.

Florentin Smarandache vine dintr-o cultură care i-a dat lumii pe Tzara, Issou, Cioran, Eugen Ionesco și acest lucru se vede în dezinvoltura gesturilor sceptice, în obstinția cu care demască anchilozarea, în creditul acordat *anti-* și *non-literaturii*. Dar paradigma negării devine obiect literar, pentru că totul recade în literatură. Este un paradox inevitabil („*calamitate compromițătoare*”, spune Eugen Ionesco), demonstrat convingător de către Adrian Marino: „*A împinge literatura în imposibil, a proclama imposibilitatea oricărei literaturi, a te instala în negație și a face din obstrucția sistematică sensul însuși al literaturii constituie esența acestei religii a absenței literare*”. Este însă vorba de „moartea «vie» a literaturii și a cărții, prin refuzul de a scrie, care descoperă un «centru» alb de unde ar putea ieși toate cărțile, toate textele posibile”. (Adrian Marino, *Hermeneutica ideii de literatură*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 453). Florentin Smarandache a atins centrul alb. El impune imacularea sugestivă, o anume „*retorică*” a albului. Lipsa textului devine echivalentă „*literaturii*” fără text. Cu aceasta, literatura revine la esența sa.

De aici și orgoliul lui Florentin Smarandache de a-și revendica paternitatea unei noi mișcări literare: **paradoxismul**.

The Paradoxist Movement reconfirmă posibilitatea largirii literaturii prin concepte negative. Florentin Smarandache dovedește consecvență, curaj și disponibilitate în susținerea acestei idei generatoare de libertate.

(Phoenix • Chicago — Xiquan, Xiquan Publishing House, 1992)

CUPRINS

Nota editorului	5
• „Emigrantul poartă țara în suflet” (Veronica Balaj – Florentin Smarandache)	6
• „S-a-mprumutat de-acolo mai mult răul decât binele” (Mihail I. Vlad – Florentin Smarandache)	28
• „Poezia a fost pentru mine un experiment. un cartuș pe țeava gândirii”	30
• „A scrie fără a scrie, a face literatură fără literatură” (Emilian Mirea – Florentin Smarandache)	35
• „Oltenia nu-i o ficțiune pe hartă, ca-n America. unde hărțile sunt trase cu rigla” (Adrian Dinu Rachieru – Florentin Smarandache)	43
• „Până nu simți, nu poți da opere de diamant” (Ada Cârstoiu – Florentin Smarandache)	49
• „Am lucrat cu mulți români: mi-a făcut plăcere să-i ajut...” (Florentin Smarandache – Ioan Nicoară)	51
• „Pământ românesc în America” (Florentin Smarandache – Cornel Pop)	54
• Matematicienii români, într-o enciclopedie de 2000 de pagini apărută în Florida	57
• Florentin Smarandache – <i>Distihuri paradoxiste</i>	58
• Constantin M. Popa: <i>Mișcarea literară paradoxistă</i>	58

La Editura Macarie au apărut:

- „Interviuri cu Florentin Smarandache
(Veronica Balaj și Mihail I. Vlad)” - 1998

De același autor:

- „Exist împotriva mea!” - versuri, 1994
- „Emigrant la infinit - versuri americane” - versuri, 1996

Colecția
DIASPORA ROMÂNEASCĂ

ISBN 973-9372-64-3